

Türkiye'de Elektrik Tarifeleri ve Bu Tarifelerin Birim Tarifeye İrca Edilmesi

Kemal TAN

Y. Müh.-Y. M. M.

I — T A R İ H Ç E S İ

Türkiyede elektriğin ilk kullanılmaya başladığı Tarsus'taki çok küçük tesisat hariç tutulursa bugünkü anlamda ilk elektrik İstanbul'da kullanılmıştır. İstanbul'da elektrik, 1. Kasım. 1910 da Osmanlı Hükümeti Nafia ve Ticaret nazın Hal-lacyan efendi hazretleri ile Gans şirketi adına Kor-nel de Tolonay ve L6opold Stark arasında imzala-nan (Dersaadettin Rumeli cihetile mülhakatında Telgraf ve Telefon ile nakliyat umumiye umuruna muktazi kuvvei muharrikeden maada hususati sa-ireye şümulü olan kudreti elektrikiye tevziati umumiyesi imtiyazına dair mukalename) ile ele alınmıştır.

Bu suretle imtiyazlı bir şirket tarafından ele alınan İstanbul elektrik işi, 11 Şubat 1914 de tram-vaylara 14 Şubat 1914 de de hususi tesisata cere-yan verilmesi suretile intaç edilmiş olup bu im-tiyazın eki bulunan şartnamenin 5 inci faslı 24 üncü maddeden 33 üncü maddeye kadar devam etmekte ve

«Tarifeler ve hıdematın tâbi olduğu şerait» başlığını taşımaktadır. Memleketimizin en eski elektrik tarifeleri bulunması itibarile o günkü de-yimleri ile aynen alınmasında, bu günkü kuşak-lara ibret olması yönünden fayda görülmüş ve anlaşılması imkânsız kısımları için parantez için-de açıklama yapılması yolu seçilerek aşağıda gös-terilmiştir.

«Madde 24 — Aboneler gerek saat ile mesaha esasını kabul eylemiş ve gerek maktu fiat ile iş-tiraya rıza göstermiş olsun sahibi imtiyaz kudreti elektrikiyeyi atideki muharrer mekadiri azami-yeden ücret ile fûruht (satma) edemiyecektir.

1 — Tenvirat ve havayıcı beytiye (ev ihtiyaç-ları) için : Beher kilovatsaat başına 4 kuruş,

2 — İhtiyacatı sınaie için: Beher kilovat-saat başına 2 kuruş,
maktu fiatla fûruht eylemek üzere sahibi imtiyaz müşteri ile pazarlık edecek ve aralarında itilaf hasıl olamadığı takdirde saat ile mesaha esası üze-rine fûruht eylieyecektir.

Şayet sahibi imtiyaz bazı şerait tahtında ve-ya bila şart abonelerinden bazısına balada muhar-rer ücrettân dîn fiatla kudreti elektrikiye fû-

ruth eylerse iktidar, evkatı istifade (takat ve kul-lanma müddeti), sarfiyat ve abone müddeti no-katı nazarından aynı şeraite tâbi olacak sair bil-cümle abonelerine olkadar tenzilât icra etmeğe mecburdur.

Madde 25 — Turuku âmme (genel yollar) ten-viratından maada Hükümet ve şehir emanetine ait hıdematı umumiye (genel hizmetler) ve maa-bit ve muessesatı hayriye (abide ve hayır kurum-ları) ve mektepler ile hastahaneler için sahibi im-üyaz maddei sabıkada muharrer (geçen maddede yazılı) azamî tarife ücretatına nazaran yüzde kırk nisbetinde tenzilât icra edecektir.»
denilmektedir. İmtiyaz sözleşmesinin 4 üncü mad-desi ile bu tarifeler biraz tenzilâta tâbi tutulmuş ve

«Dördüncü madde — Şartnamenin 24 üncü maddesinde haddi azam olarak tayin olunan tari-feler berveçhi âti (aşağıda olduğu gibi) tenzil edilmiştir.

Evvelâ tenvirat ve havayıcı hususiye:

a — «Kudreti müessisenin senevi işletilen» ilk 40 saati için beher kWh. başına dört kuruş yer-i-ne 122 para, 400 saattan fazlası için kezalik beher kWh. başına 61 para ahz ve istifa (alır ve toplar) olunacaktır.

b — Sahibi imtiyaz alâkadar tarafından laalal beş sene müddetle abone taahhüt edilmek şartile tevziat güzergâhına müsadif ve icar senevisi 3000 krş dan dîn olan hane ve apartmanlara meccanen 16 mum kuvvetinde «pupule» tabir olunan lamba-lar tesis etmeği deruhte eder ancak işbu lamba-lardan mebanii mezkûreye (sözü geçen binalara) nihayet iki adet vaz olunacak ve bunların beheri için mah bemah (ayda) tesviye olunmak üzere yevmi 10 para ücret alınacaktır.

Saniyen tatbikatı sınaie:

— Püissans enstalenin senevi işletilen ilk 600 saati için beher kWh. başına iki kuruş yerine 50 para ve 600 den 1200 saata kadar olan fazlası için beher kWh. başına iki kuruş yerine 27 para ve 1200 saattan fazlası için beher kWh. başına yine iki kuruş yerine 13,5 para istifade edilecektir, şurası mukarrerdir ki şartnamenin 25 inci madde-

si mucibince turuku âmme tenviratından maada Hükümet ve şehir emanetine ait hıdematı umumiye ve cevami ve meabit (camiler ve abideler) ve müessesatı hayriye ve mektepler ile hastahaneler için icra edilecek olan % 40 nisbetinde tenzilât balada muharrer (yukarıda yazılı) «evvela» işaretli fıkrada muharrer tarife üzerinden hesap edilecek ve ileride bu tarife tenzil (azaltılır) edilirse % 40 nisbetinde tenzilât ahaliye bu tenzilli tarife üzerinden hesap olunacaktır.

Beşinci Madde — Tenviratı umumiye için şehir emaneti tarafından beher kWh. başına haddi azam (maksimum sınır) olarak tediye edilecek iki kuruş berveçhi atı tenzil edilecektir.

1 — Senevi ilk 600 saat için beher kW. başına 50 para,

2 — Senevi 600 saattan itibaren 1200 saate kadar olan fazla saatlar için beher kWh. başına 27 para,

3 —, Senevi mezkûr 1200 saatin fazlası için beher kWh. başına 13,5 para alınacaktır.»

şeklinde elektrik enerjisi, kullanma saati olarak tarif edilen ve abonenin senelik kWh. elektrik sarfiyatının kW olarak mezkûr abonede tesis edilen takata bölünmesinden elde edilen saata göre, kademeli şekilde tarifelendirilmiş olduğu görülmektedir.

Sonra izmir, Ankara gibi imtiyazlı elektrik idarelerine bırakılan şehirlerimizin tarifelerinin tesbitinde de hep İstanbul tarifeleri esas olarak gözönünde tutulmuş ve Bayındırlık Bakanlığı tarafından tesbit olunan esaslara göre tanzim olunmuştur.

Bayındırlık Bakanlığı 29/4/1941 tarih ve 1762 sayılı «Elektrik ve su tarifelerinin tanzimi esasları hakkında tamim» adile yapmış olduğu tamimi ile elektrik santrallerinin takat 50 kW dan yukarı olan bilumum Belediyelerle, santrallerinin ta-

kati ne olursa olsun bütün Vilâyet merkezleri Belediyelerinin elektrik ve su tarifelerinin bu esaslara uygun olarak tanzim ve Bakanlığın tasdikine arz edilmesini mecburî kılmıştır.

Bu tamimde tarife tanziminin evvelâ gelirler ile masrafların tam ve sıhhatli bir şekilde tesbit edilmiş olmasına işaret edilmekte ve masraflar:

A — İdare masrafları: Memur ve müstahdemler (idare işlerinde çalışan) masrafları; doktor ve ilâç masrafları; demirbaş, masrafları, Kırtasiye; Muhabere ve mukâleme; mahkeme masrafları; Nakil vasıtaları; Kira; vergi ve resimler; binalar, tesisat ve malzeme sigorta masrafları; müteferrik masraflar.

B — İşletme masrafları: Maaş ve ücretler (santral ve şebekede çalışanlara verilmekte olan); mahrukat; yağ üstüğü vesaire alelade tamir masrafları.

C — Malfî külfetler :

a) Sermaye amortismanı : Yatırılan sermayenin Belediye bütçesinden veya istikraz suretile veya yahut da müteahhit Firma ile vadeli tediye mukaveleleri aktedilmesi suretile olsun 25 senede (Tesislerin muhtelif kısımlarının ortalama ömrü olarak kabul edilen müddet) amorti edilmesi için ayrılacak meblağ olarak kabul edilmektedir.

b) Tecdit akçesi: Vücuda getirilmiş olan tesisatı teşkil eden menkul ve gayri menkul cüzümlerin bir çalışma ve dayanma müddeti bulunduğu mucip sebebiyle bu müddetin hitamında bunlar işe yaramaz ve çalışamaz hale geleceklerinden yenilemek icap edecektir. Binaenaleyh her birinin ömrüne göre kabul olunacak nisbetler üzerinden tecdit akçesi tefriki lüzumlu bulunmaktadır.

Tecdit akçesi nisbetleri olarak da bir cetvel halinde:

	Kullanma müddeti sene	Senelik ayrılacak miktar %
a) İnşaat kısmı :		
Binalar, kanal, bent, vesaire..... (Makine temellerinin kullanma müddeti ait olduğu makineye tabidir)	50	2
b) Santral teşhizatı :		
— Dizel gazojen motörleri ve ocakları, lokomotifler, soğutma kule ve su tasfiye cihazları.....	15	6,6
— Su türbinleri.....	25	4
— Elektrik teşhizatı.....	25	4
c) Şebeke teşhizatı :		
— Yeraltı tabloları, havaî hatlar ve teferuatı, muhavile merkezleri, demir direkleri.....	25	4
— Ağaç direkleri.....		20

hülasa edilerek ömür ve senevî ayrılacak tecdit akçesi nisbetleri verilmiştir.

Tecdit akçesi konusunda alınan diğer bir ihtiyatî tedbir de «Tecdit akçaları; hizmetin daimi ve muntazam işlenmesi ve bu maksatla tesisatı teşkil eden menkul ve gayri menkul bilyümlü tesisat cüzümlerinin zamanında yenilenmelerini teminen tefrik edilmekte olduğuna göre bu nam ile her sene tarife ile temin olunacak paraların başka maksat ve hizmetlere tahsisi caiz değildir.» şeklinde hülasa edilebilen tedbirdir.

c) Tevsi İslah ve fevkalade tamirler karşılığı:

Tesise yatırılmış sermayenin % 1 i' nisbetinde bir paranın ayrılması uygun bulunmuştur. Bu nisbetin bilâhare alınacak tecrübe neticelerine göre mahallî veya umumî olarak Bakanlıkça tadil olunabileceği de kabul olunmuştur.

d) Sermaye temettüü :

Bilhassa tarifeler normal hadleri aşmadığı takdirde tesis sermayesinin % 5 i nisbetinde bir temettüü de tarifelerle tahsil edilmesi düşünülmüştür.

e) İhtiyat akçesi:

Âmme hizmetlerinde daimdük vasfının muhafazası için yani hem hizmet daimî de hizmetten istifade şartları müstakar kalabilmesi maksadile teşkilî uygun düşünülen ihtiyat akçesi, sermayenin % 1 i halinde ve miktarı sermayenin 1/10 una eşit oluncaya kadar, ayrılması ve bu paranın bir millî bankada ancak Bakanlığın müsaadesi ile sarf olunmak üzere muhafazası esasına göre işleme tâbi tutulması kabul edilmiştir.

Bütün bu masrafların nazan itibare alınması suretile bulunacak tarifeler Bakanlıkça normal te-lakkî edilemeyecek ve bilhassa o mahallin iktisadî ve içtimâî şartlarına göre ağır gelecek olursa tarifeyi müsait bir miktara indirinceye kadar bu masrafların bir kısmından bir müddet için feragat etmek icabedeceği kabul edilmiştir. Bu sebeple Bakanlık bu gibi hallerde masrafların hangilerinden feragat edilmesi muvafık olacağını kararlaştıracak, tarife komisyonları da bu esaslar dairesinde tatbik olunacak azami tarifeyi tesbit edecektir. Bu suretle tesbit olunan tarifeleri idarenin durumu müsait olacağı zamana kadar tatbik etmek ve nazarı itibare alınmayıp feragat edilen bu masraf kısımları tutarlarını, elektrik idaresinin kâr edeceği ileriki yıllarda bu kârları ile karşılamak üzere bir zarar hesabında biriktirmek usulü esas alınmıştır.

Bundan başka sözü geçen Bakanlık tamimi ile ihdas edilen diğer bir yenilik de «Alelumum âmme hizmeti gören elektrik su ve emsali gibi müesseseler mahallî birer Belediye hizmeti ifa etmekle beraber tarife ile çalışan ve devamlı bir surette işlemek iktiza eden hizmetler olmak itibarile bunların iktisadî çalışıp çalışmadıklarını murakabe ve

en iyi bir şekilde çalışabilmelerini temin bakımından bütün muamele ve hesabının tamamen müstakil bir halde olması iktiza eder.» gerekçesiyle bu kabil müesseseleri işleten Belediyelerin bunların mülhak bütçeli ve müstakil bir tesis haline getirmelerini, emretmesidir.

Tarife hesaplarını tetkik ve buna göre tamim-de belirtilen esaslar dairesinde her sene tatbik olunacak yeni elektrik tarifelerini tanzim ederek engeç Haziran sonunda Bakanlığa göndermek üzere tarife komisyonları teşkilî (vilâyetlerde Nafia Müdürünün başkanlığında Valinin seçeceği bir şube müdürü ile Belediyeden seçilecek bir kişiden, kazalarda Kaymakam ile Belediyeden seçilecek bir kişiden mürekkep) esaslı da uygun görülmüştür. Tarife Komisyonlarınca tanzim olunarak Bakanlığa gönderilen tarifeler hakkında Bakanlıkça 15 Eylül tarihine kadar bir tebligat yapılmazsa işbu tarifeler 15 Eylülü takip eden sayaç okuma tarihinden itibaren mer'iyete girmiş bulunacağına da karar verilmiştir.

Bu tamim ile tarifelerin tanzimine dair kabul edilen esaslar ise:

1 — Tenzihî tarifeler: Tasdik olunacak azami tarifeler üzerinden % 20 tenzilât ile Resmî devair ve menafii umumiye müesseseleri ve % 50 tenzilât ile sanayi kuvvei muharrike ve sokak tenviratı tarifesi tatbikini bunun haricinde hiçbir yere meccanen veya tenzilli tarife ile satış yapılmı-yacağını, ancak normalden fazla ve özel sarfiyat yapan müşterilere bir tenzilât yapılsa aynı şartları haiz diğer abonelere de bu tenzilât teşmil edilmesi, hükmünü ihtiva eder.

2 — Tarifelerin sureti hesabı : Tarife tanziminde bir sene evvelki masraf ve gelir hesaplarının esas tutulacağı ve buna göre tarife yılı hesapları ile tenzilli yapılacak satışları tam tarifeye çevirerek tam tarife ile satılıyormuş gibi satılacak enerji miktarının hesabını yaptıktan sonra masrafların bu tam tarife ile satılacak miktara bölünmesi ile tam tarifenin tesbiti esasını kabul etmektedir. Masrafların içinden elektrik satışı dışındaki saat kiralaları, bakım ücretleri, hurda satışı gibi müteferrik hasılatın tenzilinden sonra kalan masraf tam tarifenin tesbitinde nazan itibare alınmıştır.

Tam tarifeye irca için % 20 tenzilât ile satılan enerji (C) 0,80 ve % 50 tenzilât ile satılan da (D) 0,50 çarpılarak tam tarife ile satılan (B) enerjiye ilâve edilerek toplamı tam tarife ile satılan enerji olacağı hesap tarzı da bir misal ile tamimde izah olunmuştur.

Böylece tam tarife formülü :

Umumî masraflar - Müteferrik varidat
Tam tarife = $\frac{\text{Umumî masraflar} - \text{Müteferrik varidat}}{0,50 D + 0,80 C + B}$
olarak hülasa edilmiştir.

Bu tamim esaslarına göre Belediyelerde elektrik tarifeleri tanzimi ve tasdiki ile yürürlüğe konulmasına ait tatbikat, 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun yürürlüğe girdiği 9/7/1948 tarihine kadar devam etmiş ve bu tarihten sonra 5237 sayılı kanunun 39 uncu maddesi ile Belediyelere bağlı bulunan tesis ve işletmelerin ücret tarifelerinin tanzimi Belediye meclislerine devredilmesi ile sona ermiştir. Böylece Belediyeler tarafından tesbit ve tanzim olunarak yürürlüğe konulan ve, her Belediyenin kendi görüş ve düşüncesine göre tertip olunan elektrik tarifeleri bir karışıklık ve hoşnutsuzluk yaratması dolayısıyla 22/5/1957 de 6973 sayılı kanunla bu haklar tekrar devlete ve Sanayi Bakanlığına iade olunmuştur.

Sanayi Bakanlığı bu kanunî yetkisine dayanarak evvelâ bir tamim ile mevcut elektrik tarifelerinde yapılacak her türlü değişikliğin ancak kendisinin tasdiki ile muteber olabileceğini bütün Belediye ve elektrik idarelerine bildirmiş ve 17 Haziran 1960 tarih ve 10528 sayılı Resmî Gazete ile yayınladığı «Elektrik Tarifeleri Talimatnamesi» ile de yeniden tarife esaslarını tesbit ve ilân etmiştir.

Haten yürürlükte olup Belediye ve diğer elektrik idarelerinin tâbi bulunduğu bu Talimatnamenin ana hatları da özet olarak aşağıda belirtilmiştir.

Bu yeni Talimatname ile yeni olarak üç ana esas elektrik tarifeleri mevzuatı içerisine ithal edilmiş olup bunlar sırasile,

1 — Elektrik tarifeleri ile elde edilecek gelir en az idarenin masraflarını karşılanmalıdır. Bunun bir başka sonucu da maliyetinden aşağı elektrik tarifesi hiçbir aboneye tatbik olunamaz.

2 — Elektrikte satışın yalnızca enerji üzerinden tarifelenmesi mahzurlu olup ancak küçük (senevî elektrik satışı bir milyon kWhın altında bulunan) elektrik idarelerinin bu tarzda tek terimli tarife yapmasına cevaz verilebilir. Elektrik tarifeleri sabit hizmet veya tahsis olunan güç karşılığı sabit bir ücrete ilâveten istihlâk edilen enerjinin kWh ı başına para tahsili esasına göre çift terimli olarak tanzim olunmalıdır.

3 — Tarifeler değişmediği müddetçe her sene Bakanlığın yeniden tasdikine lüzum bulunmamaktadır, tarzında ifade edilebilir.

Sözü geçen son Talimatnamenin sonradan bazı küçük belediyeler için değiştirilen 2 nci maddesi ile 1 nci maddesinin esas fıkraları Talimatname kapsamına girecek elektrik idareleri ile tarife mükellefiyetini :

«Madde 1 — Devlet, Vilâyet ve Belediyelere verilecek imtiyaz, ruhsat veya müsaadanelere

dayanarak hakikî veya hükmi şahıslar tarafından vücuda getirilen veyahut Devlet, Vilâyet ve Belediyelerce doğrudan doğruya yapılan elektriik işletmelerinin (İktisadî Devlet Teşekkülleri ve Müesseseleri ile elektrik idareleri dahil) tarife esaslarının tesbiti ve tarifelerinin tasdiki ile tatbikatının murakabesi bu Talimatname hükümlerine tabidir.

Madde 2 — Birinci maddede zikredilen enerji teşekkül ve işletmeleri (Çekilecek takat) veya (sabit hizmet) karşılığı ücret ile buna ilâveten istihlâk edilecek elektrik enerjisi miktarı üzerinden ücret tahsili esasına göre «çift terimli* veya sadece istihlâk edilen elektrik enerjisi miktarı üzerinden ücret tahsili esasına göre «Tek terimli» olmak üzere en az iki sınıf tarife tanzim etmekle mükelleflerdir.»

Bu maadaye 9/3/1961 tarihinde ilâve edilen bir fıkra ile bu mükellefiyet küçük belediyeler için değiştirilmiş ve,

«Ancak senelik elektrik enerjisi satışları yekünü, bir milyon kWh ı geçmeyen Belediye Elektrik İşletmeleri bütün müşteri grupları için sadece tek terimli tarife tanzim edebilirler» şeklinde belirtilmiştir. Talimatnamenin bundan sonraki kısımları 3 üncü maddesi ile ayrı ayrı tarifi yapılmış olan müstehlik grupları

- A — Meskenler,
- B — Ticarethane ve Yazihaneler,
- C — Resmî Daire ve Kurumlar,
- D — Büyük sanayi,
- E — Küçük sanayi,
- F — Umumî tenvirat,
- G — Müteferrik,

olarak bölümlenmiş ve bilhassa sanayiinin tarifinde «motor veya sair elektrik cihaz ve makinelerini çalıştırmak için istihlâk ettiği elektrik ile imal, istihsal, tamir ve benzeri işleri görerek gelir temin eden abonelere sanayi aboneleri» açıklaması yapıldıktan sonra büyük sanayi için Elektrik İdareleri ile hususi mukaveleler aktederek cereyan temin eden vasfını esas almaktadır.

Diğer tatbikat hükümlerinden sonra Talimatnamenin n nci faslında 6 ncı madde ile terimlerin tarifi yapılmış ve 7 inci maddesinde Elektrik İşletmelerinin masraflarından ne anlaşılacağı açıklanmıştır.

Masraflar Bayındırlık Bakanlığının 1941 senesindeki tamiminde tesbit olunanlardan mahiyet itibarile pek büyük bir fark göstermemekte ancak bu masraflardan kısmen de olsa bir dönem için sarfınazar edilerek ileriki senelerde telâfi olmak üzere zararda mütalâa edilmesi esası tamamiyle kaldırılmış bulunmaktadır. Buna karşılıklıta 1941 tamiminde tecdit akçesi ve tesisat amortismanı olarak isimlendirilen masraflar Tarife Talimatnamesinde sadece amortisman olarak mütalâa edilmiş

ve bu tecdit akçesi ile imtiyazlı şirketlerde bulunan sermaye amortismanından ibaret olduğu kabul edildikten sonra tecdit akçesi için :

«Elektrik İşletmelerini istikraz yolu ile meydana getirmiş bulunan müesseseler, bu esasa göre ayırmaya mecbur oldukları tecdit akçelerini istikrazlarının elektrik işletmesine ait olan kısmının faiz ve taksitlerine yatırılır. Tecdit akçesinin bu borcun faiz ve taksitlerine kâfi gelmemesi halinde aradaki farkı masraf itfa hissesi olarak senelik masraflarına ithal ederler.» tarzında yeni bir esas kabul edilmiştir.

Ayrıca 1941 tamiminde ihtiyat akçesi ismile masrafta mütalâa olunan ve bir nevi yeni yatırımlar karşılığı, Tarife Talimatnamesinde doğrudan doğruya «kâr» olarak gösterilmiştir.

Talimatnamenin 3 inci maddesi tesbit edilecek elektrik tarifeleriyle hasıl olacak gelirin Elektrik İşletmelerinin masrafları ile kârlarını karşılayacak mertebede bulunacağını hükme bağlamakta ve 9 uncu maddesile yeni ihdas edilen çift terimli tarifeyi ve bunun muhtelif müşteri gruplarına göre unsurlarını ayrı ayrı göstermiş olup bu kısım aynen aşağıda gösterilmiştir.

«Madde 9 — Elektrik İdarelerinin, yapmaya mecbur bulunduğu işçilik, personel, amortisman, istikraz taksiti ve abonelere çeşitli hizmetler dolayısıyla ihtiyar ettiği masraflar gibi sabit masraflarının muhtelif müşteri gruplarından bir nisbet dahilinde ve sabit olarak tahsil edilmesi; ve buna ilâveten, istihlâk edilen enerjinin beher kilovattına ücret tahakkuk ettirilmesi suretiyle hazırlanacak tarifelere çift terimli tarife denilir. Çift terimli tarifelerin unsurları muhtelif müşteri gruplarına göre aşağıda gösterilmiştir.

A) Mesken aboneleri: Abone başına aylık sabit bir «Hizmet ücreti karşılığı» ve buna ilâveten istihlâk edilen her kilovatt başına enerji ücreti:

Sabit hız»et ücretinin mesken abonelerine ne nisbette inikas ettirileceği işletmelerin ve abonelerin hususiyetlerine bağlıdır. Basit olarak abonelerin iktisadî durumlarına göre ayda 5 lirayı geçmeyecek bir miktar ihtihap edilebilir.

B) Ticarethane ve yazıhaneler: Mesken abonelerine ait mütalâalar aynen varit olmakla beraber, ticarethane ve yazıhanelerin tenvirat sarfiyatının senenin mahdud aylarına inhisar ettiği ve bunların meskenlere nazaran çok daha müsait bir müşteri grubu teşkil ettiği, aynı zamanda ödeyecekleri elektrik parasını umumi masrafları meyanında mütalâa suretiyle senelik hesaplarına intikal ettirebilecekleri gözönünde bulundurulmalıdır. Ancak bazı büyük ticarethanelerde tesisi mümkün reklâm tenviratı gibi elektrik iş-

letmeleri için çok müsait sarfiyatın teşviki maksadiyle hususi tarifeler ihdası veya bu tarifelere münasip hükümler ilâvesi düşünülebilir.

C) Resmî daire ve kurumlar: Devlet, vilâyet, belediyeler ile İktisadî Devlet Teşekkülleri ve emsalinin daire ve yazıhaneleridir.

Resmî daire ve kurumlar umumiyet itibarile ticarethane ve yazıhanelerden daha gayri müsait sarfiyat yapan müşterilerdir. Bu sebeple resmî daire ve kurumlara tatbik edilecek tarifeler enaz ticarethane ve yazıhane tarifeleri mertebesinde olmalıdır. Ayrıca, kurulu takatlarının umumiyetle yüksek ve işletme puvantına iştiraklerinin ehemmiyetli olduğu hallerde, hizmet ücreti karşılığının abone başına değil abonenin kurulu takatının kilovattı başına tesbiti de uygun olur

D) Küçük sanayi: Sanayi küçük ve büyük olarak tefriki elektrik işletmelerinin büyüklük ve küçüklüğüne göre tahavvül edeceğinden, işletmeler tarafından tarifelerin tesbitinden evvel, bu tasnifin ne tarzda yapılacağı kararlaştırılır.

Küçük sanayiden kastedilen mâna, devamlı bir fabrikasyon halinde olmayan marangozluk, demircilik, bakırcılık, elektrik tamirciliği, kaynakçılık, boya ve temizlik, umumi tamir gibi işlerdir.

Küçük sanayie mahsus çift terimli tarifede, iş yeri tenviratının ve işin icabına göre faaliyette bulunan makine ve cihazlar takatları toplamının muayyen bir nisbetindeki «çekilecek takat» in kilovattı başına aylık sabit bir ücret takdir edilir. Çekilen takatin azami müş'irli sayaçla ölçülmesi esas olmakla beraber bunun mümkün olmadığı hallerde tarife müesses takat üzerinden tesbit edilir. Ancak mevcut makinelerinden faaliyette bulunmayacağı sahipleri tarafından yazılı olarak beyan edilen ve elektrik idaresince de çalışmaması emniyete alınan makinelerin takatları nazarı itibare alınmayacağı gibi, müesses takatları büyük olmakla beraber çektikleri devamlı takatin daima dün olduğu tesbit edilecek aboneler için tecrübe ile tayin edilecek fiilî azami takat nazarı itibare alınır.

E) Büyük sanayi: Yukarıdaki D fıkrasında yazılı olduğu şekilde mahalli elektrik idarelerince tasnife tâbi tutulan sanayi erbabından hususî mukavele akdederek mukavele hükümleri dairesinde enerji kullananlara büyük sanayi denir.

Büyük sanayi sabit hizmet ücreti, kurulu takatin muayyen bir nisbetinden az olmamak kaydıyla, mukaveleten talep edilen takatin beher kilovattına ücret tahakkuku şeklinde tayin olunur. Bu gibi abonelerin çektikleri azami takatin, güç emsallerinin ve lüzumlu diğer hususiyetlerinin ihtilâfa mahal bırakmayacak tarzda aletlerle ölçülmesi ve tesbit edilmesi icap eder. Ölçü aletlerinin bulunmaması ve ayar için sökülmüş olması gibi hallerde, tarife tatbikinin icap ettirdiği kıymetlerin ne su-

retle tayin ve tesbit edileceği mukavelelerde tas-
rih edilmelidir.

Mukavele takatının tesbiti tamamen müşteri-
nin arzu ve talebine tâbidir. Elektrik İdaresi, mu-
kavele takatının ne miktarda aşılmasının kabili
tecviz olduğunu tayin eder ve mukavelede başka-
ca bir hüküm yok ise, takatın aşılma kısmına mu-
kavelede tesbit edilmiş normal takat ücretinin
% 20 sini tecavüz etmeyecek fazlalıkta bir zamlı
tarife tatbik eder.

Elektrik İdareleri, büyük sanayi in güç emsalle-
rini düzeltmek maksadiyle, müşterinin çektiği ak-
tif ve reaktif takat ve enerji miktarını ihtilafsız
tayine yarayacak ölçü aletlerini koymuş ve koy-
durmuş veya nasıl tesbit edileceği üzerinde muta-
bakata varmış bulunmak şartıyla, reaktif takat ve
enerji için de bir tarife tatbiki yoluna gidebi-
lirler.

Sabit hizmet ve takat tahsisi ücretine ilâveten,
çekilen enerjinin kilovatsaati, ve reaktif enerjinin
ücrete tâbi kısmının beher kilovatsaati üzerinden
tarifeler tesbit edilir.

F) Umumî tenvirat: Umumî tenvirata esas
itibariyle çift terimli tarife tatbik edilmez. Sade-
ce istihlâk edilen enerjinin kilovatsaati üzerinden
ücret tahsili esasına göre tek terimli bir tarife he-
saplanır. Bununla beraber aylık sabit bir ücret ile
ilâveten sarfedilen enerjinin beher küovatsaatin-
den bir ücret tahsilini esas tutarak tarife tanzimi
de caizdir.

G) Müteferrik: Elektrik idarelerinin faali-
yette bulunduğu şehir ve kasabaların hususiyetine
göre, sosyal yardım müesseseleri ve ibadethaneler
gibi umumi ve sosyal teşekküllerle, elektrik ida-
resi memur ve müstahdemleri müteferrik müşte-
ri grupunu teşkil ederler.

Bu gruba ait tarifeler, elektriğin maliyetinden
dûn olmamak üzere, tesbit edilir.

Bu suretle tanzim edilecek tarifelerin aboneler
aleyhine müessir olmaması lâzımdır. Bu gruba da-
hil tarifeler elektriğin maliyetinden dûn olmamak
ve bu grupun sarfedeceği cereyan bedeline tekabül
eden kâr farkı diğer abonelere inikas ettirilme-
mek üzere tesbit edilir »

Bu esaslara göre tanzim olunan tarifelerle el-
de olunacak gelir, Bakanlığa teklif olunacak tari-
fe teklifinin şekli muhtelif müşteri gruplarında bu
tarifelerin tesiri ve elektrik işletmelerinin aylık
faaliyet neticelerini tarife yönünden belirten özel-
likleri, Talimatnameye örnekleri eklenmiş tablo-
ların doldurulması suretiyle Bakanlığa bildirilece-
ği bütün tafsilâtle belirtilmiş bulunmaktadır.

Yeni esaslarda en önemli bir cihet de tam ta-
rife hesabı ve bundan bir kısım müşterilere % ile

ifadelendirilen tenzilât yapılması ve bu suretle de
elektrik fiyatlarının tam değerler olacağı yerde ek-
seriya kesirli değerler halinde olması önlenmiş
ve her müşteri grubu için istenilen tam ve normal
değerlerde tarife tanzimi imkân dahiline sokul-
muştur.

II — HALEN YÜRÜRLÜKTEKİ TARİFELER ve BUNLARIN HAZIRLANIŞ ŞEKİLLERİ :

6973 sayılı kanunla kurulan ve elektrik tari-
felerinin esaslarını tesbit ile bu esaslara göre ha-
zırlanacak tarifelerin tasdikini ve murakebesini
yapmakla görevli kılınan Sanayi Bakanlığı bütün
Belediye elektrik idarelerine tarifelerini 17 Ha-
ziran 1960 tarihli Tarife Talimatnamesine uygun
hale getirmelerini bildirmiştir. Bu Belediyelerden
tarifelerini Talimatnameye uygun hale getirmiş
olanlardan 312 adedinin tarifeleri ile bu tarife-
lerinin tatbikinden elde edeceklerini hesapladıkları
hasılatları ve buna mukabil yapacaklarını ka-
bul ettikleri masrafları ilişik tablolarda belirtil-
miş bulunmaktadır.

Tarifelerin tatbikatını ve hazırlanmasını büyük
nisbette kendi tesirleri altında bulunduranların
zihniyetleri bilinmeden, bu konunun ve yürürlüğe
konulan tarifelerin anlaşılması müşkül olacaktır.
Elektrik tarifeleri bir bakıma elektrik tesisleri-
nin meydana getirilmesinden çok daha fazla poli-
tikanın etki ve basıncı altında kalmağa elverişli-
dir. Zira elektrik tesislerinin meydana getirilme-
si ile Devletin plânlama ve diğer organları hariç,
tesis yapılıcağı mahallin aklı başında ekonomik
ve sosyal yönden fikir ve düşünceleri olgunlaşmış
mahdut sayıdaki insanları ilgilendirdiği halde, tari-
feler her sınıf ve alandaki insanların tümünü bir-
den ilgilendirdiği için politikacıyı daha çok hare-
kete geçirir ve hareketine devam ettirir karakteri
aşımaktadır.

Evvelâ tarifelerin hazırlanmasının esaslarını
tesbit ve bu esaslara göre hazırlanacak tarifeleri
tasdik ile tatbikatını murakebe etmek yetkisini
haiz bulunan ve Hükümetin bir parçası olan Ba-
kanlığın durumuna ve zihniyetine bir göz atılacak
olursa, bunun Türk Milletinin sosyal hayatında de-
ğişik manzara arz eden 3 dönemde de hemen he-
men aynı kaldığını anlamak güç değildir. Elektrik
tarifeleri yönünden sosyal olarak önemli olan bu
uç dönem sırası ile :

- Belediye gelirleri kanununun çıktığı 1948
yılından evvelki dönem.
- Bu 9 7 948 tarihinden Sanayi Bakanlığının
kurulduğu 22.5.1957 tarihine kadar devam
eden dönem.
- Sanayi Bakanlığının kurulduğu 1957 yılı-
ndan sonraki dönem,

olup bu.üç dönemde Hükümetin ve bilhassa ilgili Bakanlığın veya Bakanlıkların ve müstehliklerin durumları sırasile belirtilmeğe çalışılmıştır.

1 — Birinci, yani Belediye gelirleri kanunun neşrinden önceki, dönemde Bayındırlık Bakanlığına verilmiş bulunan elektrik tarifelerinin esaslarını tesbit ve tatbikatını kontrol görevi, yukarıdaki «Tarihçe» kısmında da belirtildiği üzere, bazı esasların tesbiti ile ifa edilmeğe başlanılmıştır. Ancak politikanın bir numaralı yeri olan ve tamamen seçimle teşekkül eden Belediye Meclislerinin büyük ekseriyeti, konuyu lâıkiyle anlaması imkânsız denecek kimselerden ibaret olması ve bunların muvakkat olan faaliyet ve mes'uliyet dönemlerinde sırf o günü kurtarmak, ileride doğacak müşkilât ne kadar büyük olursa olsun bunu, ileride kendi yerine geleceklere bırakmak; hattâ kendi devri ile mukayese edilince umumi efkârın ve seçmenin kendi lehinde mümkün mertebe fazla neticeler çıkarıp tekrar kendisini seçmesini sağlamak gayesiyle kendi yerine geleceklere devredilecek müşkilâtın büyük olması bilhassa itina etmek gibi düşünce ve tatbikatı doğurduğu görülür.

Bu sebeple Belediyeler, murakebe organı olan Bakanlığa bitmez tükenmez baskılar yapmağa ve fennin icaplarından ayrılarak cehaletin ve cahil politikacının istediği noktaya elektrik tarifelerini de getirmeğe, gayret sarf etmişlerdir. Nihayet Bakanlıklara gelenlerin de politika ve seçim yolu ile gelmeleri ve bu baskı ve isteklere inanarak veya inanmıyarak boyun eğmeleri sonucunda, bu işin mahalli Belediye ve Mülki Amirlere bırakılarak içinden sıyrılmaya, yani cemiyetin akıntısına salim bir yön verecek irade ve dirayet yerine, bu akıntıya kapılıp onun sürükleyeceği yöne rıza göstermek, sonucunu doğurmuştur.

Bundan dolayı birinci dönemde tarifeler, kısmen teknik icaplara uygun kısmen de politikacının isteğine uygun olan ve yalnız sarf edilen enerjinin kWh 1 başına ücret tahsilini esas tutan tarifelerdir. Bakanlığın tesbit etmiş bulunduğu esaslara göre evvelâ tam tarife hesap olunarak ve bn tam tarifeden resmi daire ve Belediyelere % 20 Sanayie de % 50 tenzilât tatbiki gerektiğinden, kesin hesaba dayanan bu tenzilâtlı tarifeler kesirli sonuçlarda verse, kesirli halile tatbik mecburiyeti hasil olmaktadır.

Elektrik üretim ve dağıtımında teknik yönden masrafların büyük kısmı enerji üretimine bağımlı bulunmayan ve sabit kalan masraflar olmasına rağmen, abonelerin bu masraflarla ilgilendirilmemesi, bilhassa Sanayi abonelerinin takat taleplerinde hiç bir külfete katlanmadan istediği nisbette fazla ve ihtiyatlı bulunarak kendisine ihtiyacından fazla takat tahsis ettirme arzusunu kamçılamış ve bunun sonucunda da santrallann vere-

bilecekleri kısa zamanda müşterinin taleplerine bağlanmış duruma gelmiştir. Böyle duruma düşen elektrik idareleri ise yeni takat taleplerini karşılayabilmek için kurulu santral takatlanm durmadan artırmak zorunda kalmışlardır.

Böylece tahsis olunan takat ile devamlı olarak çekilecek enerji miktarına nazaran fiilen çekilen enerji % 10 -15 mertebesinde olması, büyük nisbette artırarak bu maliyetin yükselmesine sebep olmuştur. Satış tarifelerini sabit tutma veya tersine düşürme temayülü ile yükselen bu maliyet arasındaki fark gittikçe artmakta yani zararın yükselmesi devam eder hâl almıştır. Buna çare olarak Bakanlığın Talimatındaki açık kapıdan faydalanılmış ve amortisman gibi işletmede etkisi bir hayli seneler sonra his edilecek masrafların zarar hesabına aktarılması cihetine gidilmiş ve zararın sene seneye yükselmesine sebep olunmuştur.

Bu dönem Bakanlıkların zayıf ve kağıt üzerinde de olsa teknik esaslara dayanan iptidâî bir tarife tanzimi ve murakebesinin tesisi için Çabalama dönemi olup, bu mücadeleyi politikacılar, yani Belediyeler kazanmış ve Belediye gelirleri kanunu ile elektrik tarifeleri de dahil, bilumum Belediyeye ait tarifelerin tanzimi yetkisi Belediyelere bırakılmış ve Belediyenin bağlı olduğu en büyük Mülkiye Amirinin tasdiğiyle de bu tarifeler hukuki varlığını kazanmış hale getirilmiştir. Bu suretle de ikinci dönem başlamıştır.

2 — Belediyelerin tamamen hakimiyetine giren tarifeler güya Bayındırlık Bakanlığının evvelce tesis etmiş bulunduğu esaslara uygun olarak tanzim olunacak ve en büyük Mülkiye Amirinin tasdikile tekemmül ederek tatbik olunacaktır. Belediye gelirleri kanunu ile Bakanlığın murakabe yetkisine dokunulmamakla beraber, böyle nazik bir işle uğraşarak Belediyeleri rahatsız etmeye cesaret edecek Bakan da kalmadığı gibi esasen çok partili devreye girmek üzere bulunan memleketimizde bir doktrinın esas alınması yerine mevcut nizam ve idareyi insafsızca tenkit etme, böylece halkı mevcut idareden soğutup kendini seçtirmeğe muvaffak olma, devresi de başladığından Belediyelerin ve bütün politik teşekküllerin işleri bütünü başıboş hale gelmiştir.

Elektrik sarfiyatı fazlaca olan Belediyeler, elektrik tarifelerini artırarak elektrikten elde ettiği gelirleri ile elektriğin mutlaka ödenmesi zaruri bulunan yakıt bedeli, aylık ve yevmiye masrafları gibi masrafları hariç olmak üzere, varidatın geriye kalan kısmını, halkın hoşuna gidecek ve seçmenin oylarına tesir edecek, otobüs işletmek istimalâk bedellerini (hemde icabında yüksek takdir ve tesbit olunan) ödemek, imar ismi altında bazı beledi işler yapmak gibi, elektrikle hiç bir ilgisi olmayan yerlere sarf etme cihetine gitmişlerdir.

Hatta bu konuda o kadar ileri gidilmiştir ki Belediyelerin elektrik işletmelerine bakan yetkilileri, sırf Belediye Reisinin emri ile Belediye meclisi üyelerini de aldatarak Reisin istediği tarifeyi bunlara kabul ettirebilmek için bilerek maddi hesap hataları yapma yolunu dahi' tutmuşlardır Bundan başka sokak tenviratı için lüzumsuz noktalara meselâ bazı evlerin sokak kapılarının ustune sokak lâmbaları devresinden beslenen lâmbalar ilâvesi veyahut filân veya falan yerin bu arada okul Camı gibi yerlerin elektrik sarfiyatından para alınmaması, hep Belediyelerin keyfi tatbikatının alıp yürüdüğü bu devreye isabet etmektedir. Bu karışık halin diğer bir sebebi de Belediyelerin su, otobüs ve elektrik işlerinin hepsine birden Belediye Muhasibe Servisinin bakması ve % 80 Belediyelerde de bunların bir tek hesapta toplanmış olmasıdır. Bundan dolayı bir çok Belediyeler su pompalarının ve hatta sokak tenviratının sarf ettiği elektriğe, etüd maksadile olsun sayaç takıp ölçmek lüzumunu bile his etmemişlerdir.

Belediyelerin bu keyfi ve indi ekonomik düşüncelerile ve birbirleriyle mukayese imkânından bile mahrum olarak kabul ve ayar ettikleri elektrik tarifeleri, memleketin her tarafında birbirinden ayrı ve çok farklı bir tarife karışıklığını yaratması bu keşmekeşin içinden kurtulunması için tekrar Hükümetin kontrol ve murakebeyi ele alması zarureti belirmiş ve Sanayi esaslı bir unsurun bulunması düşüncesi hakim olarak yeniden kurulan Sanayi Bakanlığı bünyesinde, eskiden Bayındırlık Bakanlığında tanınan yetkilere bir kısım ilâveler yapılmak suretiyle bir Enerji Dairesi Reisi kurulmuştur.

3 — Sanayi Bakanlığının kurulması ve eskiden Bayındırlık Bakanlığında verilmiş bulunan, elektrik tarife esaslarının tesbiti ve bu esaslara göre hazırlanacak tarifelerin tasdiki ile tatbikatının murakebesi yetkisini, tarifeleri doğruya doğruya hazırlamak anlamında yorumlayan bazı kimseler ve Bakanlar, Belediye elektrik tarifelerini hazırlama faaliyetine girişmişlerdir.

Bilhassa seçimi kazanmanın her şeyin üstünde sayıldığı ve bu maksatla yapılacak bütün işlerin bir başarı sanıldığı 1957 seçimlerine yaklaşan dönemde, Belediye elektrik işletmelerinin zaruri olan personel ve işçi ücretleri ile yakıt bedelleri ve normal işletme malzemesi masrafları karşılandıktan sonra geriye kalan masraflarının karşılanmasına lüzum olmadığı ve mevcut tarifelerde elde edilen hasılatın bu masraflardan arta kalan kısmının tarifelerde tenzilât yapılması suretile halka terk edilmesi devrin Bakam tarafından istenilmiştir. Bir işletmenin devam edebilmesi için tesislerinin ömrünün sonunda yenilenebilmesi ve bu maksatla da her sene bir yenileme karşılığı ayrılması ilmi zarureti ile Belediye hizmetlerinin her yıl artan ve

gelişen nüfus nisbetinde genişletilmesi ve bu suretle eski ve yeni kuşaklar arasında fark yaratılmasının önemi ve bu yüzden her yıl yeni genişlemelere yetecek bir fazla varidatın tarifelerle elde edilmesi lüzumu, o devrin Bakanına anlatılmaya çalışılmış ve fakat müsbet bir sonuç elde edilememiştir. Böylece hesaplanan tenzilât nisbetleri Bakanlıkça bir taraftan Belediyelere tebliğ olunurken diğer taraftan da radyolarla halka ilân edilerek bir seçim propaganda vasıtası olarak faydalanılmıştır.

Bu suretle mevcut elektrik tesisleri eskidiği zaman yerine yenisini koymak ileriki kuşakların katlanacağı yeni para sarfı ile sağlanabileceğine göre böylece ileride halen mevcut olup o zaman eskimiş bulunacak elektrik tesislerine sarf edilecek paralar, şimdiden seçime ve propagandaya harcanma imkânı da sağlanmıştı. Bu tebliğleri alan Belediyelerde Bakanlığın emri soğuk bir duş tesiri yarattığı muhakkak ise de Bakan ile aynı düşüncenin tesiri altında bulunan ve 1957 genel seçimlerinin gailisi içinde olan Belediyelerden en ufak bir tepki gelmediği görülmüştür.

Bu cümleden olmak üzere, 1959 senesinde normal masraflarını karşılamak üzere, Kuzeybatı Anadolu Bölgesindeki belli başlı Belediyelerle Sanayi elektriği toptan satan Etibank'ın tarifeleri 4 ay kadar tatbik edildikten sonra Belediyelere % 30 ve Sanayiye % 20 tenzilât yapılmak ve bu hususta Etibank'ın herhangi bir mutabakatı alınmadan Bakanlıkça karar alınıp tebligatta bulunulmak olayı sayılabilir. Karar Etibank'a senevi 25 milyon liradan fazla zarar vermiştir.

Bütün bu kararların politikasını idare eden Bakanlar yeniden tesbit edilen tarife ile hasıl olacak zararın her sene satışların artması ile azalacak ve ileride aynı tarife ile kârlı duruma bile geçileceğinden o kârlarla bu müterakim zararlar kapatılabileceğini kabul ediyor ve tasarruflarının haklı olduğunu iddia ediyorlardı. Halbuki bunun izahına imkân yoktu ve bu tasarruf ilende gelecek yeni kuşaklardan onların muvafakatini almadan o günkü politika için borç almaktan başka bir şey değildi

Bu hâl 1960 yılı 27 Mayısına kadar devam etti ve buna benzer binlerce Hukuk dışı davranışlarla meşruluğunu kaybeden iktidara karşı Türk Milletinin direnme hakkını kullanarak yeni Hükümetleri kurması ile elektrik tarifeleri de bir nizam girme yolunu tuttu. Sanayi Bakanlığı bazı noksan ve kusurlarına rağmen, metni tarihçe kısmında gerektiği gibi açıklanan, elektrik tarifeleri Talimatname sini 17 Haziran 1960 da kabul ve neşretti.

Bu Talimatnameden sonra ayrıca tamamlayıcı izahnameler ile Belediye- ve diğer elektrik idarelerinin tarifelerini Talimatnameye uydurmalarını

kolaylaştırmaya çalışan Bakanlık, maalesef ihtilâl sonralarına ve bünyemize has bazı kusurlardan dolayı, halen bütün elektrik tarifelerinin Talimatnameye uygun hale getirilmesini sağlayamamıştır.

Bununla beraber Sanayi Bakanlığının tasdikinden geçen 312 Belediyenin alfabetik olarak sıralanan isimlerine göre tarifeleri ile bu tarife tatbiki sonucunda hesapladıkları masraf ve hasılatları ilişik tablolarda gösterilmiştir. Yine bu tablolarda kurulu takat ve puvant olarak verdikleri takatları ile tarifelerinin tasdikine esas olan yılda satabileceklerini tahmin ettikleri elektriğin miktarı ayrı ayrı sütunlarda belirtilmiştir.

Tabloların ve halen yürürlükte bulunan 312 Belediye tarifelerinin tetkikinden görülebileceği gibi birçok küçük Belediyeler yine tarifelerini tek terimli tanzim etmişlerdir. Esasen çift terimli olan Belediyeler de tarife Talimatnamesi gereğince çift terimli tarifelerinin yanı sıra tek terimli tarife ilânına da mecbur bulduklarından, tek terimli tarifelerin birbirile mukayesesi kolayca yapılabilir. Meselâ meskenler için tek terimli en ucuz tarife tatbik eden yerler :

Maraş	21 krs/kWh.
Aydın ve Tarsus	22 »
Kayseri	23 »
Ankara, Darende	24 »
Zonguldak, Nazilli	25 »
İstanbul, Mersin	26 »

olarak sayılabileceği gibi en pahalı tarife tatbik eden yerlerden de

Genç (Bingöl)	122 krs/kWh.
Alnera, Bartın, Palamut, Soma	110 »
Daday, Ula, Zile	110 »
Belediyeleri sayılabilir	

Sayılan 312 Belediyenin senelik masraf, hasılat ile puvant takat ve enerji toplamları •

Masraf	292.805 890 TL.
Hasılat	376 079.324 TL
Fark	83 273.434 TL.
Puvant takat	401 026 kW
Satılan Enerji	1.459.328.627 kWh

olup Etibank ile Çukurova Elektrik A. O. nın kendi tarifeleri ile doğrudan doğruya Sanayi ve diğer müşterilerine 1961 yılında sattıkları 749.307.298 kWh enerji de hesaba katılırsa 2 208 635.925 kWh eder ki bütün Türkiye'de 1961 yılında brüt 3.050 000 000 kWh ve net 2.910 000 000 kWh enerji üretilerek bununun 300.000 000 kWh ı zayıt olup 2.610 000.000 kWh ı satıldığı göz önünde bulundurulursa tetkik olunan tarifeler bütün Türkiye'de elektrik satışlarının % 85 sini içine almaktadır.

Bu bahsin kapatılması için sözü geçen Belediye elektrik tarifelerinden başka halen tatbik

mekiiinde bulunan ve Sanayi Bakanlığınca tasdik edilmiş Etibank ve Çukurova Elektrik A. Ortaklığının tarifelerinin de zikredilmesi icap etmektedir.

Etibank tarifeleri :

1961 yılında ürettiği 223.798 kW takat ile 1.893.332.148 kWh enerjiden 201.994 kW ve 1.745.233.360 kWh mı aşağıdaki tarifelerle satarak elde ettiği 151.083.000 TL. hasılatına mukabil yapmış olduğu,

Yakıt ve malzeme	47.780.000 TL.
Personel ve işçilik	18 080.000 TL.
Vergi ve resimler	6.680.000 TL.
Amortisman	28.273.000 TL.
D s i ye ödenen	15.005.000 TL.
Etibank masr. iştirak	2.466.000 TL.
Satış zararları	3.819.000 TL.
Çeşitli masraflar	4.096.000 TL.
Faiz ve komisyon	23.490.000 TL.
Geçen yıla ait zarar	7.804.000 TL.
Muhtelif zarar	1.280.000 TL.

Y e k û n 158.773.000 TL.

Masraflarından dolayı 7.690.000.— TL sı zarar etmiştir.

Tarifeleri 1959 senesinde ilk tasdik olduğu şekli ile aşağıda gösterilmiştir.

Takat tarifesi:

- Mukavele takatinin ilk 5 000 kilovattının beher kilovatı için yılda 210 veya ayda 17,5 TL.,
 - Müteakip 50.000 kilovat takatin beher kilovattı için yılda 180 veya ayda 15 TL.,
 - 55.000 kilovattan sonraki beher kilovat için yılda 90 veya ayda 7,5 TL.
- ile tahsil edilecek sabit meblâğlara ilâveten,

Enerji tarifesi:

- Yılda çekilen enerjinin ilk 5 milyon kilovat saati için beher kilovat saata 10 kuruş,
- Müteakip 50 milyon kilovat saat için beher kilovat saata 8 kuruş,
- Sonraki 200 milyon kilovat saati için beher kilovat saata 6 kuruş,
- 255 milyon kilovat saatten fazla istihlâk edilen enerjinin beher kilovat saati için de 4 kuruş, tahsil edilmesi uygun görülmüştür.

İşbu tarifeler, Bankanın tevzi gerilimi olarak kabul edilen 35.000 ve 66.000 volt'dan cereyan alan müşterileri için cari olup bu gerilimden daha aşağı ve normal 15.000,10.000, 6.000 ve 3.000 volt'dan cereyan almak isteyenlere tarifelerin % 10 zam ile, buna mukabil bu tevzi geriliminden yukarı ve 154.000 volt'dan cereyan almak üzere müracaat edecek müşterilere de tarifeler % 10 tenzilât ile tatbik edilir.

Termik Santralların elektrik maliyetlerinde ileride kömüre herhangi bir zam yapıldığı takdirde

4000 kalorili kömürün beher ton fiyatında 2 liralık fiyat farkı için (beher milyon kalori fiyatında 50 krş.) beher kilovat saata 0.1 krş'un in'ikas ettirilmesi kabul edilmiştir.

Bu tarifelerin tasdik olunduğu 1959 senesi için Etibank'ın satabileceği 232.225 kW takat ile 1.271.789.000 kWh enerjiye mukabil kendi Santrallerinde 1.220 000.000 kWh ve D S I Santrallerinde da 170.000.000 kWh enerji üretileceği tahmin edilmiştir. Aynı senedeki masrafları:

Nakliye dahil yakıt masrafları	31.771.500 TL
Personel ve işçilik masrafları	23.590.568 TL.
Tesisat Amortismanları	23.289.468 TL.
Ödenecek faizler	36.426 038 TL.
Vergi, Malzeme tamir bakım sair	18.247 566 TL.
D S I ye ödenecek çereyan bedeli	6.800 000 TL.
Y e k ü n	140.124.572 TL.

olarak tahmin edilmiş ve yeni tarifeleri ile elde olunacak hasılatı ise 166 milyon lira tahmin olunmuştur.

Çukurova Elektrik Anonim Ortaklığının Tarifeleri :

Sanayi Bakanlığınca 1 Mart 1962 tarihinden itibaren yürürlüğe konulmak üzere tasdik edilmiş bulunan ortaklığın tarifeleri de ortaklığın tahsiline vasıta olduğu vergi ve resimler hariç olmak üzere :

Çift terimli tarifeler:

1 — Belediyeler ve bütün aboneler için sabit hizmet ücreti olarak mukavele takatının % 80 inden az olmamak üzere fiilen çekilen azami takatın beher kilovatı için ayda 2500 krş.

2 — ilâveten

A) Sanayide,

Bir ayda sarf edilen enerjinin

a) 300.000 kWh'a kadar beher kwh'ı	9 krş.
b) 600.000 bin kWh'a kadar beher kWh'ı	7 krş.
c) 600.001 ve daha fazla sarfiyatın beher kWh'ı için	5 krş.
- alınır.

B) Belediyelerde,

Sarf edilen beher kWh için 2 krş. alınır.

Tek terimli tarifeler

Sabit hizmet ücreti alınmaksızın sadece sarfedilen aylık enerjinin :

a) İlk 20.000 kWh'ı için beher kWh'ı	25 krş.

b) 20 001. — 30.000 kWh kademesinde beher kWh'ı	20 krş
c) 30.001 ve daha yukarı sarfiyatın beher kWh'ı	15 krş.
- dan hesaplanır.

Tarifenin tatbikinde nazara alınacak esaslar :

- a) Müşteri mukavele takatini % 10 dan fazla aşamaz.

Bu tecavüz % 10 u aştığı takdirde; Şirketin durumu müsait değilse önce ihtarda bulunarak tekerrüründe müşterinin çereyanını kesebilir. Mukavele takatinin aşılması halinde, mukavele takatini aşan kısmın kW bedeli o aya ait olmak üzere % 20 fazlası olan 3000 krş/kW ile hesaplanır

- b) Aynı Belediye hudutları dahilindeki bir müşteriye muhtelif noktalardan enerji verilmesi halinde, şirketle müşteri arasındaki anlaşma esaslarına göre, bu tarifelerin bir noktada veya muhtelif noktalarda ayrı ayrı tatbik edilmesi mümkündür. Bu tarifelerin tesbit edildiği tarihten evvel iktisap edilmiş karşılıklı haklar mahfuz tutulacaktır. Bundan başka Belediye hudutları dahilinde, Belediyelerce tesis edilerek şirketin mevcut tesisatına başlanacak yeni noktalardan verilecek elektrik için de mezkûr Belediyelerin tek müşterisi olma vasfı değişmez.

- c) Müstehlikler aktif enerjinin % 70 şı kadar reaktif enerjiyi bilâbedel kullanmak hakkına sahiptirler. Ancak % 70 in üstündeki beher reaktif kilovat saat için müşteri, şirkete 3 krş. ödeyecektir.

- d) Belediye hudutları içinde olupta Belediye şebekesinden enerji alması mümkün olmayan veya Belediye hudutları dışında bulunan müteferrik müşterilere, şirket ayrıca özel bir tesisat yapmadan elektrik vermesi mümkün olduğu takdirde bu müşterilere içinde bulunduğu veya civarında olduğu Belediyelerin aynı durumda olan abonelere tatbik etmekte olduğu tarife tatbik olunur

halindedir. Şirket bu tarifelerini tasdik ettirirken mucip sebep olarak gösterdiği yıllık masrafları:

Yakıt ve İşletme malzemesi masrafları	2 410.000 TL.
İşçilik ve personel masrafları	3.000.000TL.
Çeşitli masraflar	610.000 TL.
Tamir ve bakım masrafları	360.000 TL.
Vergi ve resimler	1.620 000 TL.,
Amortismanlar	3.470.000 TL.
Kâr ve karşılıklar	8.200.000 TL.
Y e k ü n	19.670.000 TL.

olup kâr ve karşılıklar namı altında

Masraf itfa hissesi	1560.000 TL.
İslah ve büyük tamir karşılığı	250.000 TL.
Kanuni ihtiyatlar	477.500 TL.
Temettü ikramiyeleri	250.000 TL.
Hissedarlara temettü net % 10	3.250.000 TL.
Kurumlar vergisi	1.600.000 TL.
Stopaj vergisi	812.500 TL.

Y e k û n 8.200.000 TL.
masraflarını da ihtiva etmektedir.

Şirket bu tarifeleri ile yapacağı satışlar sonunda Sanayie 17.780 kW takat ile 98.390.000 fWh enerji satarak 12.366.205 TL. sı ve Belediyelere de 14100 kW ile 58.300.000 kWh enerji satarak 7.210 000 TL. sı hasılat temin edeceğini tahmin etmiştir

Bu suretle 312 Belediye ile Etıbank ve Çukurova Elektrik Anonim Ortaklığının Belediyeler dışı satışları sonuçlarının toplamı olarak :

	Satılan Enerji 1000 kwh	Hasılat TL.	Masraf TL.	Kâr TL.
312 Belediye	1.459.329	376.079.324	292.805.890	83.273.434
Etıbank	650.917	67.621.106.	59.300.000	8.321.106
Çukurova	98.390	12.366.205	7.170.000	5.196.205
Y e k û n	2.208.736	456.066.635	359.275.890	96.790.745

olduğu anlaşılmaktadır. Türkiyenin % 85 i için ortalamaya satılan enerjinin beher kWh'ına göre Elde edilen hasılat 20,65 krş/kwh Yapılan masraf 16,26 » Kâr 4,39 » olarak belirmektedir.

III — BÜTÜN MEMLEKETTE TATBİKİ GEREKEN YENİ TARİFELER

Memleketin halen % 85 ine tekabül eden elektrik satışlarının II inci bölümde açıklanan durumu ve EIE istatistiklerine göre elektrik istihlâkının 1/4 ünün tenvirat ve 3/4 ünün de Sanayide kullanılmış olması (1961 yılında 660 mâl. kWh tenvirat ve 1.950 mil. kWh Sanayide kullanılmıştır.) Esas alınarak tatbiki gereken tarifelerin sayısal değerleri hesap olunmuştur.

Memleketimizdeki elektrik tesislerinin kıymeti 1958 senesinde doların değeri 2,80 TL. sından 9,00 TL. sına çıkarılması da göz önünde bulundurularak 4.8.1958 tarihinden önce kurulmuş tesislere sarf olunan paranın Türk lirası kısmı değişmediği kabul edilerek halihazırda 2 katı para ile tesis edilebileceği esasına göre $1.329.781.000 \times 2 = 2.659.562.000$ TL. değerdedir. 1960 senesi sonu itibarile EIE kayıtlarına göre

olup bunun 4.8.1958 den evvelki kısmı olanı 1.329 781 000 TL. kısmı tenzil olunursa sonradan tesis olunanları 1.120.960.000 TL. tutarında olduğu eski-lerin yukarıda bildirilen değiştirilmiş değeri ile toplamı olarak da $2.659.562.000 + 1.120.260.000 = 3.779.822.000$ TL. değerinde bulunduğu anlaşılır. 1961 ve 1962 senesinde tesis edilenler için kafi değerler mevcut olmamakla beraber 1962 sonu itibarile elektrik tesislerinin değen bütün Türkiye için ve $1\$/=9$ TL itibarile 4 milyar TL. olduğunu kabul etmekle hataya düşülmediği anlaşılır.

Her sene % 10 — 14 arasındaki elektrik istihlâki artışlarını karşılamak için her halde tesislerin % 10 artırılması gerekeceğini hesaba katmak, yani mevcut tempo ve gelişmenin hızını aynı seviyede tutabilmek için 4 milyar TL. değerindeki tesislere yeniden her sene en az $4.10^9 \times \% 10 = 400.10^6$ TL. değerinde tesisler ilâvesi zarureti vardır.

Bu yatırımı, Devlet Plânlama Dairesinin senelerce sıkışık durumda kalmış bulunan elektrik tesislerine 5 senelik dönemde yatırılmasını zaruri bulduğu yatırım ile karıştırmamak lâzımdır. Zira meselâ 1961 senesi ilk 6 aylık dönemi ile 1962 senesi ilk altı aylık dönemin karşılaştırılmasında % 20 yi aşan artışın, hiç bir zaman aynen devam edeceği kabul edilemez. Bütün dünyada sanayice az gelişmiş memleketlerde % 10 un üstünde olan senelik artışlar çok gelişmiş memleketlerde % 10 un altına düşmektedir

Türkiyemizde bu günkü rayiçlerle 4 milyar TL. değerinde elektrik tesislerinin % 5 nisbetindeki amortismanları toplamı senevi 200.000.000 TL. civarında olacağına göre, tarifelerle elde edilmesi gereken yatırım imkânı yani kâr'ın 200.000.000 TL. civarında olması şimdilik yatacağı söylenebilir.

Bu hale göre Türkiye toplamı olarak 1961 senesi değerlerinin % 85 ini teşkil eden ve II inci kısmında tetkik edilmiş bulunan sonuçlar % 100 değerine tamamlanır ve yuvarlak olarak ifadelendirilirse:

Masraf	425.000.000 TL.
Hasılat	540.000.000 TL.
Kâr	115.000.000 TL.
Puvant Takat	664.000 Rwh

	Santral 1000 TL.	Şebeke 1000 TL.	Sair Tesis 1000 TL.	Toplam 1000 TL.
Belde Müesseseleri	232.342	261.302	12.832	506.479
Bölge	1.290.289	348.895	31.749	1.670.933
Otoprodüktörler	272.629	—	—	272.629
Y e k û n	1.795.260	610.200	44.581	2.450.041

değerleri elde edilmiş olur. Şu halde kârın 200 milyon lira olması için mevcut hasılatın masraf yükselmeden 85 milyon lira artması icap edecektir. Bu da satılan kWh başına 3,3 krş. dan az bir zammın kâfi geleceğini gösterir.

Memleketimizin elektrikleştirilmesi işinin başında bulunduğumuza göre yeni ve ilâve yatırımlara da tarifelerle bir miktar imkân sağlamak için bu zammın 5 krş civarında tutulması uygun olacağı kabul edilebilir.

Ancak görülüyorki bu tarzda Türkiye Elektrifikasyon davasının halli yoluna gidilebilmesinin ilk ve en uygun şartı gerek amortisman ve gerekse kârın bir elde toplanması olduğunu söylemeğe bile lüzum yoktur. Aksi takdirde bütün elektrik idarelerinden, Hükümetin aracılığı ile kâr ve yatırım işlerinin tevziini için belirli bir paranın tahsili ve ihtiyaç görülen saha ve yerlere sarfının teşkilâtlandırılması gibi işlemesi güç bir sisteme gidilmesi icap etmektedir.

Mevcut Belediye ve elektrik idarelerinden halihazır tarifelerinin birim tarife diyebileceğimiz tek bir tarifeye irca edileceklerinin mali durumları değişmemesi için tarifesi yükseleceklerden elde edilmesi mümkün fazla gelirin tarifesi birim tarife seviyesine düşeceklerin noksan gelirini karşılamak üzere bir tevzin fonuna yatırılacağı düşünülürse bu takdirde tevzin fonu hissesinin hesabı icap eder. Ancak bunların hangi Belediyeler olacağını eldeki istatistiklerle tayin imkânsız olduğundan bir fikir vermek üzere sadece İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Eskişehir Belediyeleri ile Etibank ve Çukurova E.A. Ortaklığının müstakil satış yaptığı elektriğin tarifeleri artırılacak ve diğer bütün Belediye elektrik tarifeleri bu artışlarla tevzin edilerek azaltılacağı kabul edilirse:

	Satılan 1000 TL	Senelik Masraf 1000 TL	Senelik Hasılat 1000 kWh
İstanbul	712.456	100.060	146.253
Ankara	202.000	33.360	50.308
İzmir	178.958	24.027	30.186
Bursa	20.750	5.926	7.376
Eskişehir	32.705	5.039	6.723
Etibank (Sanayie)	650.917	59.300	67.621
Çukurova (Sanayie)	98.390	7.170	12.366
Y e k ü n	1.896.176	234.982	320.833
Diğer Belediyeler	703.724	190.018	219.167
Türkiye Toplamı	2.600.000	425.000	540.000

Bulunurki yükselecek 1.896.176.000 kWh in ortalama hasılatı olan $(320,833 \times 10^8)$ $(1.896.176 \times 10^6) = 17$ krş/kWh ile diğer Belediyelerin düşecek olan hasılat ortalaması $(219,167 \times 10^8)$ $(703,724 \times 10^6) = 31, 4$ krş/kWh düşeceği miktar

karşılmalıdır. Böylece bulunması gereken fiatı E krş/kwh ile gösterirsek,

$(Ex - 17) 1.896.176 = (31,4 - Ex) 703,724$ denkleminde $Ex = 54,2/2,6 = 20,7 = 21$ krş/kwh bulunurki halihazır Türkiye elektrik fiatının bir tek fiata ircai düşünülse tek terimli olarak elektriğin her yerde 21 krş/kwh dan satılması mümkün olur. Bu sonuç II inci bölümün sonunda da Türkiye ortalama hasılatı olarak hemen aynı değer olarak elde edilmiştir. Biraz daha emniyetli olarak Türkiye'de Sanayi ve tekmil aboneler için tek fiat tatbiki için ortalama satış fiatı 251krş,kWh m altında bulunan abonelerin tarifelerine 25 krş/kwh ı geçmemek üzere 5 krş/kWh'a kadar bir zam yapılsa ve halihazır tarifelerinden fazla olan bu farktan mütevellit hasılatları bir fona toplansa bu fon diğer Belediyelerin 25 krş/kWh in üstündeki tarifelerini bu fiata irca etmeleri sonucundaki noksan hasılatlarını karşılamağa kâfi gelecektir. Genel olarak Türkiye elektrik işlerinin kendi kendine yeter yatırım ve tevzin fonlarının da karşılanması için elektriğin tek tarife olarak seviyesi 5 krş/kwh ı tarife tevzin fonuna olmak üzere 27 krş/kwh seviyede bulunması icap eder.

Bütün Türkiye istihlâkinin 1/4 ü tenvirat ve 3/4 ü sanayi bulunduğuna göre sanayi tarifelerinin tenvirat tarifelerine nazaran ne nisbette düşük tutulacağına prensip kararı verilmedikçe tarife seviyeleri ortalamasının tesbiti mümkün değildir.

Diğer memleketlerde büyük sanayi tarifesini (Al ve elektro metalürji gibi özel sanayi hariç) tenvirat tarifesinin 0,6 ve küçük sanayi de 0,81 mertebesinde olup memleketimizde de bu esas kabul edilirse satılacak toplam enerji $N = 2.600.000.000$ kwhdan $N_1 = V^*$ ü tenvirat,

$N_2 = V/4$ ü küçük sanayi $N_3 = 7_4$ ü de büyük sanayi kabul edilirse:

$$N_1 + N_2 + N_3 = N$$

$$N_1 = y_4 N = N_2 = y_4 N = 650.000.000 \text{ kWh.}$$

$$N_3 = V_4 N = 1.300.000.000 \text{ kWh.}$$

ortalama tarife $E = 27$ krş/kwh olduğuna göre her enerji kısmın tarifeleri de sırasile E_1, E_2, E_3 olmak üzere

$$E_2 = 0,8 E_1 \quad E_3 = 0,6 E_1 \text{ olup} \\ N_1 E_1 + N_2 E_2 + N_3 E_3 = N E$$

denkleminde yerlerine konursa

$$0,65 E_1 + 0,65 (0,8 E_1) + 1,3 (0,6 E_1) = 2,6 \times 27 \\ (0,65 + 0,25 + 0,98) E_1 = 70,2$$

$$2,15 E_1 = 70,2$$

$$E_1 = 70,2/2,15 = 32,7$$

$$E_2 = 26 \quad E_3 = 19,6$$

bulunur. Buna mütenazır olarak değerlerini alması gerekir.

Bu sonuçlara göre Türkiye'de birim tarifeleri tesbit ederken özel sanayie özel tarifede göz önünde bulundurmaya üzere genel olarak

Tenvirat abonelerinin tarife seviyesini	35 krş/kwh
Küçük sanayii tarife seviyesini	25 krş/kwh
Büyük sanayiinin tarife seviyesini	20krş/kwh

tutulması kabul edilebilir. Bu esaslara sadık kalınarak bütün Türkiye'de tatbik edilmesi lâzım gelen birim tarifelerin en doğru şekilde hesaplanabilmesi için oldukça önemli ekip çalışmaları yapılması icap eder. Meselâ İtalya'da böyle bir çalışmanın Bakanlıklar arası özel surette yetkili kılınan komisyonların 20.1.1953 tarihinde başlayarak ancak 1.9.1961 de bitirilebilmiş ve birim tarifeler bu tarihten itibaren tatbik mevkiine konulmuştur.

Bu etüdde İtalyan tarifeleri de göz önünde tutularak bütün Türkiye'de tatbiki gereken birim tarifelerin sınıf ve seviyeleri hakkında bir fikir vermeğe çalışılmıştır. Tatbiki için Türkiye Elektrik Kurumu kurulmadığı takdirde İşletme yönünden Sanayi Bakanlığı, tesis yönünden de diğer Bakanlıklar bünyesinde kurulması lâzım gelen teşkilât ve bunların birbirleriyle veya elektrik idareleriyle koordinasyonu konusu tamamiyle etüdüdün dışında bırakılmıştır.

III. 1 — BİRİM TARİFE SINIFLARI

Elektrik müstehlik grupları itibanle Türkiye'de mevcut mevzuat, Meskenler, Ticarethaneler, Resmî Daire ve kurumlar sokak tenvirâtı ile sanayi esas sınıflarına ayırmış olduğu I inci paragrafta izah olunmuş bulunmaktadır.

Memleketin bünyesi itibarile yapılan bu basit ayırımı biraz daha değiştirilmesi icap etmektedir. Antalya'daki Ferro — Krom Sanayii hariç olmak üzere özel tenzilâtli tarife tatbiki gereken sanayi hemen hemen yok gibidir. Bulunsada bu sanayiinin bünyesine ve milli ekonomi için önemine uygun olarak kararlaştırılacak özel tarifelerin ge-

nel tarife sınıfları arasında yer almasına lüzum bulunmamaktadır.

Türkiyede elektriğe ilk ihtiyaç, Belediyelerin sokak aydınlatma ihtiyacı ile duyulmuş halen de yeni tesisat için çırpınan Belediyelerin başlıca istekleri bu sokak aydınlatma ihtiyacı ile başlamaktadır. Sokak aydınlatılmasının yanı sıra Belediye veya Hükümete ait park ve meydanlarının aydınlatılması da gelmektedir. Bu sebeple bu sınıf elektrik müstehlikine «Genel Aydınlatma» denilmesi doğru olur.

İkinci elektrik müstehlik sınıfı meskenlerdir. Meskenlerde elektrik daha fazla aydınlatma İhtiyacını karşılamak üzere başlamış ise de her memlekette olduğu gibi ütü, Buz dolabı ve benzeri evlerin en önemli ihtiyaçları için yanı muharrik kuvvet olarak da elektrik kullanılmaya başlamıştır. Bu tarzda elektriğin kullanma saatlarını artıran elektrik cihazları arttıkça mesken aboneleri de, elektrik masraflarına daha büyük nisbette iştirak edeceklerinden tarifelerinde bu cihet göz önünde bulundurulmalıdır

Üçüncü sınıf müstehlik grubu «resmî daire ve Kurumlarıdır» Bunların elektrik sarfiyatları bütçelerden karşılandığından kullananlar herhangi bir ihtiyat veya dikkat göstermeden hareket etmekte adeta kendilerini serbest sayarlar, Kullanma saat veya faktörleri oldukça fenadır.

Dördüncü sınıf müstehlik grubunu «Ticarethane ve Yazıhaneler» teşkil ederler. Bunlar elektrik işletmeciliği yönünden en kötü aydınlatma müşterileridir. Senenin bir çok aylarında faaliyet saatları bol güneş ışığı altında geçtiğinden esasen aydınlatmaya ihtiyaçları bulunmaz. Aydınlatmadan başka ihtiyaçları da olmadığından sarfiyatları çok cüz'i olur. Bunların reklâm ve vitrin tenvirâtı ise tamamen ayrı bir beşinci sınıf olarak «Reklâm ve Vitrin tenvirâtı» halinde tarifelendirilmelidir.

Altıncı sınıf olarak sanayi grubu gelmektedir: Sanayi grubunu Türkiye'de beş kısımda mütalâa etmek icap eder, Bunlarda :

- 1 — Gücü 100 kw'a kadar olanlar küçük sanayi,
 - 2 — Gücü 101 ilâ 1000 kw'a kadar olan orta sanayi
 - 3 — Gücü 1000 kw'dan yüksek olan büyük sanayii,
 - 4 — Mevsimlik çalışan sanayi ve sulama işleri,
 - 5 — Özel sanayi,
- olarak özetlenebilir.

III. 2 — BU SINIFLARA TATBİK OLUNACAK TARİFELE

III. 2. 1 — Genel Aydınlatma

Devlet Vilâyet veya Belediyelerle sermayesinin en az % 51 ı bunlara ait bulunan idarelerin cadde, sokak, meydan, park, gişe ve bekleme yerleri gibi genel hizmet yerlerinin tenvirâtı ile li-

man hava meydanları, sahil fenerleri ve depo hutlarını içine alan açık hava aydınlatılmasına tatbik olunur.

Bu tarifelerde, elektrik idareleri tarafından tesis olunmuş ve işletilmesi ile bakımı aynı elektrik idaresi tarafından temin ve idame olunan genel aydınlatma tesislerinin bakım ve idame ücretleri dahil değildir.

Bu müstehlik grubu genel olarak 8 saatlik gecenin yarısına kadar tam ve gece yarısından sonra da yarısı devamlı yanar lâmbalardan ibaret olup bütün takati 2 kw olsa 1 kw>i 8 saat yanarak 8 kWh ve 1 kw i da 4 saat yanarak 4 kWh enerji sarf edeceğine göre 2 kw lık takat ile günde 12 fe^h enerji sarf ederki bu da kw başına 6 kWh enerji istihlâkine ayda ise 6x30=180 kWh istihlâke tekabül eder. En küçük genel aydınlatma aboneli 5 kw takatli kabul edilirse bu kademe takatındaki ortalama tarife 35 krş/kwh olabilmesi için aylık beher kw başına 18 TL. takat ücreti ile buna ilâveten enerjinin beher kwh'ı için 25 krş enerji bedeli alınmalıdır.

111.2.1.1 — TATBİK OLUNACAK TARİFE :

Mukavelesine göre çekilecek güç kademeleri kw.	Aylık beher kw. için ödenecek güç bedeli TL/kw.	Sarf edilen elektriğin beher kwh'ı için krş/kw.
5 (dahil) kVa kadar	18	25
5 den 10 (dahil) kw'a kadar	18	24
10 dan 20 » » »	18	23
20 den 100 > » »	18	22
100 den 500 » » »	18	21
500 kw dan fazla	18	20

olmalıdır.

111.2.1.2 — İŞLETME ÜCRETİ :

Ayrıca genel aydınlatmanın bakım ve işletmesi elektrik idaresi tarafından yapılıyorsa bu hizmetler karşılığı beher lârtbalı direk başına senevi 500 krş u geçmemek üzere bir işletme ücreti tahsil olunmalıdır.

111.2.1.3 — DONANMA TENVİRATI :

Bayram vesair sebeplerle istenilecek donanma tenvirati için, elektrik idareleri kullanacakları tesisat malzemesinin bedellerini tesisatın yapılmasına tekaddüm eden tarihteki piyasa rayiç bedelleri üzerinden ve kâr ilâve edilmeksizin almakla beraber, ayrıca bir güç ve enerji bedeli istememek üzere beher vatlık güç başına günde 0,75 kuruştan fazla olmamak üzere ücret tahakkuk ettirilir.

111.2.1.4 — REAKTİF ENERJİ BEDELİ :

Aylık ortalama güç faktörü (C O S O) 0,8 den aşağı olamaz. Aşağı ise her santimi için yalnız ki-

lovat saat fiyatına % 1 ilâve edilerek fatura tanzim olunur. Bununla beraber elektrik idaresinin güç faktörünün düzeltilmesini istemek hakkı mafuz tutulmalıdır.

111.2.1.5 — FAZLA GÜÇ ÇEKİLMESİ :

Mukavele gücü 50 kWa kadar % 25,500 kWa kadar % 20 ve daha yüksek ise % 10 fazla güç çekilmesine cevaz verilir. Bu limitler dahilinde kalınarak elektrik çekilen aylarda mukavelede kabul edilen güce tekabül eden güç birim tarifesi fiilen çekilen güce, enerji tarifesi de fiilen çekilen enerjiye değiştirilmeden tatbik olunarak hesap edilir. Şayet abone bu limitlerin daha üstünde takat çekmek isterse 15 gün evvel yazılı olarak müracaat etmelidir. Aksi takdirde güç tarifesi % 10 fazlası ile hesap olunur.

111.2.2 — MESKENLER:

Münhasıran ikâmetgâh olarak kullanılan ve içinde herhangi bir sanat icrası veya iş görülmüşü suretile kazanç temini cihetine gidilmeyen yerlere tatbik olunur.

Sadece tenvirat için meskenlerde elektrik kullanılması hali, çok küçük ve kurulu gücü takriben 1 kWa (tek fazlı 5 A lik sayaçla) kadar olan fakir aileler içindir. Bunlar en çok üç oda bir mutfaklı evlerde otururlar Daimi oturup kaldıkları odada en çok 100 W lık diğer odalarda 40 ilâ 75 Wathk tek lâmba bulunacağı gibi mutfak, hela ve antrede de 40 Watlık lâmbaları ile her odada birer de prizleri bulunur. Prize ekseriya 500 W lık bir ütünden başka bir şey takılmaz. Umumiyetle 100 W. lık lâmba her gün 3 — 4 saat — 75 lık lâmbalarda 1 — 1,5 saati geçmeyen yanmaları ile günde 400—500 Walt saat ve ayda da 12 ilâ 15 kWh elektrik sarf ederler.

Hâlbuki her türlü elektrik cihaz ve makineleri ile muhtelif lâmbalı avize vesairelerin süslediği zengin meskenlerde bu sarfiyat ayda 50 ilâ 200 kWh'a kadar çıkar. Meselâ İstanbul'da mesken abonelerinin aylık sarfiyatı ortalaması son sene 60 kWh olmuştur.

Sarfıyatı az olan basit meskenlere tatbik olunacak tarifede sabit hizmet veya takat ücreti olarak alınacak paranın küçük olan enerji miktarına bölünmesi suretile bulunacak paranın büyük çıkması ve buna ilâveten enerji bedeli ile kWh fiyatının anormal çıkmasını abonelerin istismar edeceğini ve bu işten hiç anlamayan ve hele bizim memleketimizde «oy» almaktan başka düşüncesi bulunmayan politikacıyı bununla kolayca harekete geçireceklerini unutmamak gerekir. Meselâ ayda 10 kWh elektrik yakan gecekondu tipi meskenlere ayda 2,5 TL. sabit hizmet karşılığı ücret ile 35 krş. enerji bedeli alınmak üzere bir tarife tatbikinde bu meskenin aylık faturası tutarı $2,5 + 10 \times 0,35 = 6,0$ TL. tutmasına rağmen kWh ı 60 kuruşa gelmiş olduğundan bu bir hayli polemik yapmaya elverişlidir.

Bu sebepler ve geçirilen tecrübelerle müsteniden küçük mesken ve diğer bazı aboneler için çift terimli tarifelerin yanı sıra tek terimli ve kademelî bir tarife tanzimi memleketimizin bünyesine daha uygun gelmektedir.

III. 2.2.1. — MESKENLERDE SERŞEST İSTİHLÂK TARİFESİ :

Aylık sabit hizmet ücreti alınmaksızın sarf ve istihlâk edilen enerjinin beher kWh ı için aylık enerji istihlâkinin:

İlk 10 kWh lık kademesinde beher kWh için 60 krş.

Müteakip 11 — 20 kWh lık kademesinde beher kWh için 50 krş.

Müteakip 21 — 30 kWh lık kademesinde beher kWh için 45 krş.

Müteakip 31 — 40 kWh lık kademesinde beher kWh için 40 krş.

ve 40 kWh dan fazlasının kademesinde beher kWh için 35 krş. alınır.

III. 2. 2. 2. —MESKENLERDE ÇİFT TERİMLİ TARİFE :

Abonman sözleşmesinde tesbit olunmak üzere meskene bağlanacak sayacın amper kademesine uygun olarak tesbit olunan ve sayacın emniyet sigortası (kofra sigortası) ile geçilmemesi sağlanan gücün kademelerine göre ücret alınmak üzere :

a) Enerji bedeli: Sarf edilen enerjinin beher kWh'ı için 25 krş alınır. Buna ilâveten

b) Güç veya sabit hizmet bedeli:

1 (dahil) kW'a kadar ayda 250 krş.

1.5 (dahil) kW'a kadar ayda 375 krş.

2.5 (dahil) kW'a kadar ayda 625 krş.

4.0 (dahil) kW'a kadar ayda 1000 krş.

alınır. 4 kW'dan daha yüksek güç taleplerinde fazla beher kW için 250 krş ilâve olunur.

Abonenin bağlanan gücüne göre tesbit olunan kolon sigortası 10 dakika müddetle % 20 tecavüze müsait olmalı ve bir ayda 3 defa atması takdirinde abonenin takati % 20 yükselmiş olarak kabul ve tesisat ile abone sözleşmesi buna göre, elektrik idaresinin yazılı tebligatını takip eden aydan itibaren değiştirilmiş kabul edilmelidir.

Bir seneden kısa süreli mesken abonelerinde (yayla veya yaz tatili geçirilmek üzere gidilen meskenler gibi) 4 aylık güç bedeli peşinen tahsil olunarak ceryan verilir.

III. 2.3. — Ticarethane ve Yazıhaneler:

Tüccar ve serbest meslek erbabının faaliyette bulunduğu dükkân, mağaza, ardiye, depo, muayenehane, yazıhane gibi yerlere tatbik olunacak elektrik tarifeleri bu kısımda toplanmıştır. Esasında bu gibi yerler memleketimizde bulutlu sisli ve karanlık havalardan azlığı sebebiyle bol güneş ışığının bulunduğu dönemde faaliyette bulduklarından elektrik sarfiyatları daima azdır. Kapalı çarşı ve pasaj gibi yerler ise genel olarak adeta bir istisna teşkil etmektedirler. Bu sebeple sözü geçen abonelerden sabit hizmet ücretinin iş yerinin m² sine bağımlı olarak ve abone başına ayrı ayrı tesbiti daha doğru olur. $4 \times 5 = 20$ m² bir tek odada faaliyet gösteren bir avukat yazıhanesi veya $5 \times 5 + 3 \times 4 = 37$ m² lik bir doktor muayenehanesi ayda 10 TL. sı civarında sabit hizmet ücreti ödemelidir

Buna göre tenvir edilmesi gereken ticarethane ve yazıhane alanın m² si üzerinden sabit hizmet ücreti alınması esasına göre.

a) Enerji bedeli: Sarf ve istihlâk edilen enerjinin beher kWh'ı için 25 kuruş, ilâveten

b) Sabit hizmet bedeli: İş yerinin m² si başına ayda :

— Dükkân, mağaza ve emsali yerlerde 25 krş

— Muayenehane, yazıhane ve bekleme yerlerinde 20 krş

— Depo, ardiye ve benzeri yerlerde 15 krş ücret alınmalıdır.

III. 2.4. — Resmî daire ve kurumlarda tatbik olunacak tarifeler :

Devlet, vilâyet veya belediye daireleri ile İktisadî Devlet teşekkülleri Bankalar vesair kurumların elektrik sarfiyatında tatbik olunacak tarifelerdir. Bunlara tatbik olunacak tarifeler bir bakıma ticarethanelere benzemesi yani aydınlatılması gereken iş yeri için bir aydınlatma tarifesi ve asansör, kalorifer gibi tesisatı için de bir muharrir kuvvet tarifesi olarak iki kısımda düşünülmelidir.

III. 2.4.1 — Aydınlatma tarifesi:

a) Enerji bedeli: Sarf ve istihlâk edilen enerjinin beher kWh'ı için 25 kuruş alınır. İlâveten;

ELEKTRİK İÜA/ESTİMÂİ İSMİ	ÇİFT TERİMLİ TARİFELER								TEK TAKIMLI TARİFELER							MALİ DURUM		TEKNİK DURUM							
	Meskenler	Ticarethaneler	Res da'ite/er-	Buyu'isanayi	Küçük gonçu/ı	Sokak tenv.	Müteferrik	Meskenler		Meskenler		Meskenler		Meskenler		Serelik masraf	Serelik hasılat	Takat							
	So & Ya' met veya Toka?	Sabit hiz. met veya Takat ücreti	Sabit hiz. miveyo Tatar, ücreti	Soilt lu'z. met mya Tokat ücreti	Soblljr/z met veya Tokat ücreti	Sabit hiz. met veya Tokat ücreti	Sakthlz ivel veya Takat ücreti	Metreler	Metreler	Metreler	Metreler	Metreler	Metreler	Metreler	Metreler	TL	TL	Kurulu	↑						
	A olarak	1/400	Ayda TL olarak	1/400	Aydan. Olarak	1/400	Ayda TL olarak	1/400	Ay olarak	1/400	Ayda TL olarak	1/400	krs/ıtf> o/onrt				TL	TL	KW tir	kWh					
ÜAZIAHTFP	y.e/Aiote	Ao	2J/4IOKC	AO	S. o/Aiane	40	ZSlkUlm	38	2.5/kWm	38	100.0 mak	38	55	Co	So	45	1S	AS	—	2.8Bl.111	2.881.133	mi	2310	6.562.068	
Etebbe (Kocaeli)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	78	18	63	—	38	39	—	133.116	126.561	ISo	10S	187.680	
Genç (Bingöl)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	122	—	—	—	—	—	—	37.210	37.210	Ao	30	30.000	
Gerede (Bolu)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	67	7	67	—	54	56	B2.	163.000	163.600	A19	140	253.500	
Germencik (Aydin)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75	IS	IS	—	57	75	—	12C.67S	111,211	1A0	11S	150.256	
Gerze (Sinop)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	67	67	67	—	33	AS	—	160.109	160.109	136	130	240.000	
GİRESUN	VI/lio.	45	40/Abo.	45	(S.o/Ato	45	—	—	12.0/kWm	48	—	—	75	7S	7/	—	TI	Ao	4a	708.000	708.320	SOM	440	1.190.000	
Üötsun	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58	60	70	—	AA	iiO	AS	8A.AVJ	es, on	160	100	136.440	
Gölmarmara (Manisa)	15/Abo.	70	3.0/Aio.	70	ioja/Ato	70	—	—	1.0/Mm	60	—	—	95	1Lo	110	—	lo	So	10	50.0CK	SI. 110	111	So	54.640	
Göne/7 (Botri-estr)	20/Abo.	40	40/Abo	40	5.0/Abo	40	—	—	5.0/kWm	30	—	—	80	loo	foo	—	So	So	SO	287.000	293.500	A38	238	469.660	
GÜÜHANF	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58	ts	70	—	So	Ao	Ao	24.0, Boa	1AS.AA0	200	190	442.000	
Gördes (Manisa)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	72	72	71	—	60	lo	SS	130, soo	J3f. S20	1A0	foo	178.000	
Görete (Giresun)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	65	IS	lo	—	6s	2S	25	166.162	166.962	16	lo	440.000	
Göynük (Bolu)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	86	86	86	—	86	56	86	51.-960	51, 9(0	112	88	108.000	
Gözne (Otel)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	lo	62	—	70	6Z	70	I.SSo	10. SH	2S	is	16.000	
Gümüşhacıköy (Amasya)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58	tl	63	44	Af	33	37	SA.000	22.810	3A	31	67.451	
Güney. (Denizli)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70	10	70	—	Ao	So	So	39.280	79.280	108	A4	47.200	
G rüm (Sivas)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	Ao	Ao	—	0.35	20	10-	77.300	79.420	250	1So	254.400	
																			TOP	LAM	5.386.191	5.437.4ZS	5796	4361	10.828.295
H																									
Hacıbektaş (Atırsehir)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	86	II	8C	—	—	60	SS	—	37.141	31,141	76	30	56.095
Hafik (Sivas)	isfrto	75	3.0/Aio	75	1.0/Abo.	75	—	—	—	—	—	—	8S	8S	85	—	—	IS	—	21, A69	21.558	—	3S	26.680	
Hajbiyig (Yafa)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	AS	3S	—	30	20	20	11.310	21.058	—	ZS	56.500	
Hattasanoy/an (Ankara)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A7	AI	AI	—	3S	Ao	—	80,990	80,110	—	120	178.103	
H-tai)Za (Samsun)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ti	73	73	—	64	AS	—	112,016	111,016	284	US	255.407	
Ha (Samsun)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8S	83	83	—	70	11S	6S	ISI, 131	20S, 920	216	160	243.360	
Hendek (Sakarya)	10/Abo.	25	2.5/Abo.	25	io.c/Aio.	25	—	—	<o/kWm	15	2C.omak	10	30	30	30	—	20	12	—	fol, loo	*AS'005	26A	230	522.442	
Hopa (CI/vtra)	S.o/Abo.	50	6.0/Aba	60	6.0/Abt.	70	—	—	1.0/kWm	50	—	—	90	i/O	95	—	110	7S	—	110, A43	111, 312	104	85	135.290	
																			TOALAM	LAM	1ZS.4SS	825.666	1014	500	1.413.877
I																									
Jğder (Kars)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61	80	80	—	61	62	62	241,629	241.629	16S	1So	339.582	
İlgin (kortya)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	ti	73	73	—	So	Ao	Ao	103,000	105,7S2	ISO	140	200.000	
İSPARTA	10/Abo.	20	3.0/Aio.	20	5.0/Abo.	25	3.0/tWm	48	S.o/kWm	20	—	—	25	So	So	25	30	25	—	799.700	809, 100	160	1200	3.590.000	
İkizdere (Rize)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	37	47	—	32	29	21	16,100	II. Boo	—	3S	53.998	
İmrOZ: (Çamkköir)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	70	70	—	35	35	—	30,000	30,000	13	38	44,215	
İncir/ıova (Aya'in)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70	70	70	—	—	AS	—	117, ISo	112,819	146	80	221,885	
İskenderun (Hatdy)	1.0/Abo	40	5.0/Abo.	40	12.0/kWm	40	10.0/kWc	3S	S.o/kWm	25	—	—	So	eo	60	AS	So	3S	3S	2.635,115	2.912,000	1300	2.000	5.990.000	
İspir (Erzarum)	3.0/Abo.	85	3. ot Ak	85	20.0/Aio	85	—	—	—	—	—	—	100	foo	foo	—	100	foo	—	32.400	31.613	80	So	31.800	
İSTANBUL	10/Abo.	17	0. SıIVh	20	0. s/kWm	20	18.20/kWc	—	—	—	—	—	26	Ao	Ao	16-18	24	17	11	100,060,010	146.2S3.16	1000	rs.000	712,456,001	
/ZMİR	1a/Ato	17	0.5/kWm	17	0.5/kWm	17	16.0/kWc	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14.016,612	30.m,3S1	4000	41.500	198,957,706	
fzm/J- (Atoare//)	1.0/Abo.	26	A o/ffto	35	4.0/Ato	35	—	—	4.0/lt. Wm	16	—	—	3S	SS	Ao	—	25	2S	—	1.1S1.411	1.801,ir	—	1TS	5,731,386	
İznik (Borsa)	Ifi/Aio.	40	2.S/AIO	40	2.5/Abo.	40	—	—	4.0/kWm	30	—	—	S7	SI	S7	—	AS	33	—	137,114	139.163	1A0	1g0	308.079	
																			TO&AM	LAM	129.963.207	m 11S.ev	U83H	22S723	908.014.653

- b) Sabit hizmet bedeli: Aydınlatılan sahanın beher m² sı başına ayda,
 — Koridor, hela, merdiven boşluğu, tevkif-hane, arşiv gibi tali yerlerden 10 krş
 — Yazıhane ve çalışma odalarından 20 krş alınır.

- c) Karakol bina ve kulübeli gibi yerlerden aylık sarfiyatına göre sadece kWh başına başına 30 krş veya aylık sabit götürü bir ücret alınır.

III. 2.4.2 — Muharrik kuvvet tarifesi :

Beher kW kurulu motor veya bu mahiyetteki güç başına ayda 5 TL sı ve ilâveten bu kısım enerji sarfiyatının kWh'ından 20 kuruş alınır.

III. 2.5 — Vitrin ve reklam tenviratı :

Vitrinlerin aydınlatılması şehir ve kasabaları süslediği kadar cadde ve sokak tenviratına da büyük yardımcı bulunması itibarile bunlara önem vermek ve teşvik etmekte memleketin büyük menfaatleri vardır. Bunların kumandası elektrik idareleri tarafından yapılmak ve yarı gece veya bütün gece yanan sokak lambaları devresine bağlanılmak suretile özel bir tarifeye tabi tutulması yerinde olur.

Bu maksatla vitrin ve reklam tenviratının tesisi abone tarafından ikmal olunmak suretile ayrıca bir sayaca lüzum kalmaksızın yarı gece veya bütün gece çalışacağına göre çalışma saati ve gücü esas alınarak tarife tatbik olunmalıdır. Buna göre reklam veya vitrin tenviratının gücüne göre çalışma saati başına alınacak götürü ücret tarifesi:

Vitrin veya Reklam tenviratının çekeceği toplam güç Wat
1000 (dahil) Wat'a kadar
2500 (») » »
5000 (») » »
10000 (») » »
15000 (») » »
20000 (») » »

olarak hesaplanmalıdır.

III. 2.6 — Sanayi:

Genel olarak sanayi talep edilen ve kullanılacak gücü küçüldükçe sanayi küçüldüğü ve çalışması da günde 8 saatlik tek vardiyaya indiği yanı tatil günleri hariç 25 çalışma günü olan bir ayda takriben 150 saat çalışabildiği; güç biraz büyüyünce iki vardiya çalışma ile ayda takriben 300 saat ve çok büyük olunca da 3 vardiya ile ayda takriben 450 saat çalışabildiği görülmektedir.

Bu suretle küçük sanayi ayda beher kW güç başına 100 — 150 kWh, orta sanayi 200 — 300 kWh ve büyük sanayi de 350 — 450 kWh enerji istihlak edecektir.

Buna göre tarifelendirme de mertebesinin tayini için bir fikir vermek üzere, küçük sanayide kWh paçal fiatı 25 krş'u geçmemesi için bir kW'ın

aylık bedeli 15 TL. alınırsa enerji bedeli de 15 kuruş olur. Orta sanayide paçal fiatın 20 kuruşu geçmemesi için bir Kff'nin aylık bedeli 17,5 TL alınırsa enerji bedeli 13 kuruş bulunur. Büyük sanayide paçal fiatın 16 kuruşu geçmemesi için bir KW'ın aylık bedeli 20 TL sı alınırsa enerji bedeli de 11 kuruş bulunur.

Böylece mertebesi bilinen tarife esaslarile muhtelif sanayi sınıflarına ait tarifeler sırasile aşağıda belirtilmiştir. Bu tarifeler sadece tarifelerin genel karakterini belirtmek üzere olduğunu kıymetlerin ise sadece tecrübeye dayanan birer tahminden ibaret bulunduğunu hatırlarda tutmak icap eder.

III. 2.6.1 — 100 kW'a kadar güç taleplerinde (Küçük sanayi)

a) Normal istihlak için çift terimli tarife:

Güç bedeli: Talep ve istihlak kabul edilen gücün beher kW'ı için ayda 15 TL. alınır. İlâveten alınacak enerji bedeli aşağıda gösterilmiştir.

Enerji bedeli: Gücün üst sınırları itibarile sarf edilen enerjinin beher kWh'ı için alınacak ücret:

Gücün üst sınırları kW.	Beher kWh. için ücret Krş/kWh.
5 (dahil) kw'a kadar	16
5 den 10 (dahil) kw'a kadar	15
10 dan 20 » » »	14
20 den 100 » » »	12

b) 20 kW'a kadar tahditli istihlak için çift terimli tarife:

Elektrik idaresi için enerji ve takatin çekil-

Yanma saati ücret	başına alınacak (Krş/saat)	
	Yarı gece	Bütün gece
25	20	
50	40	
75	60	
125	100	
150	120	
175	140	

mesü fadeli görülen anlarda elektrik çekmek üzere tahdit edilmiş abonelere tatbik olunacak tarifedir. Elektrik idaresinin günün en fazla 8 saatında tahdit koyacağı bu gibi elektrik tahsislerinin tarifesi aşağıda gösterilmiştir.

Güç bedeli: Talep ve istihlak kabul edilen tahditli gücün beher kW'ı için ayda 7,5 TL. ücret alınır. Buna ilâveten

Enerji bedeli: Güç kademelerine göre aşağıda gösterilmiştir.

Güç kademeleri kW	Beher kWh için ücret krş/kWh
5 (dahil) kW'a kadar	18
5 den 10 (dahil) kW'a kadar	16
10 dan 20 (dahil) 3 kW'a kadar	12

c) 5 kW'a kadar serbest istihlâk tarifesi:

Ayda beher kW için 2,5 TL ile ilâveten sarf ve istihlâk edilen elektrik için beher kWh'ına 20 krş alınır.

III. 2.6.2. — 101 ilâ 1000 kW arası güç talepleri (orta sanayi) için :

a) Normal istihlâk tarifesi:

Güç bedeli: Talep ve istihlâki kabul edilen beher kW güç için ayda 17,5 lira alınır. Buna ilâveten,

Enerji bedeli: Olarak güç kademelerine göre alınacak ücret aşağıda gösterilmiştir.

Güç kademeleri	krş/kWh
101 kW dan 500 kW'a kadar	13
501 kW dan 1000 kW'a kadar	10

b) • Tecavüzler için tarife :

Mukavele gücünün belirli sınırlar içinde tecavüzüne kadar normal istihlâk tarifesi üzerinden hesaplanacaktır. Ancak bu sınır da tecavüz edilmiş ise o takdirde mukavele gücünün üstünde çekilen güç kısmı için sadece çekildiği ayda tatbik olunacak tecavüz tarifesi,

Güç bedeli: Mukavele gücünün üstünde çekilen gücün beher kW'ı için çekildiği ayda 25 TL alınır. Tecavüz edilen enerji normal istihlâk tarifesi fatura edilir.

c) Münhasıran gece elektriği için tatbik olunacak tarife: ,

Akşam puvantı geçtikten sonra elektrik idaresi için durumun en müsait bulunduğu gece dönemine münhasır olmak üzere güç ve enerji taleplerinde tatbik olunacak tarifedir.

Güç tarifesi: Talep ve istihlâki kabul edilen gücün beher kW'ı için 5 TL alınır. İlâveten;

Enerji tarifesi: Sarf edilen enerjinin beher kWh'ı için gücün sınırlarına göre

Güç kademeleri	krş/kWh
101 kW'dan 500 kW'a kadar	10
501 kW'dan 1000 kW'a kadar	8

III. 2.6.3 — 1000 kW dan daha yüksek güç talepleri (büyük sanayi) için :

a) Normal istihlâk tarifesi:

Güç tarifesi: Talep ve istihlâki kabul edilen gücün beher kW'ı için ayda 20 TL sı alınır. Buna ilâveten,

Enerji bedeli: olarak güç kademelerine göre alınacak ücret aşağıda gösterilmiştir.

Güç kademeleri	krş/kWh
1000 kW'dan 3000 kW'a kadar	11
3001 kW'dan 5000 kW'a kadar	10
5001 kW'dan 10000 kW'a kadar	9
10000 kW'dan fazla kW'a kadar	8

b) Tecavüzler için tarife :

Mukavele gücünün belirli sınırlar içinde tecavüzüne kadar fi'len çekilen güce normal istihlâk güç tarifesi tatbik olunur. Bu sınırın aşılması suretilerle güç çekilmesi takdirinde ise mukavele gücünün üstündeki çekilen bütün güç kısmı için sadece çektiği ayda tatbik olunacak tecavüz tarifesi, aşağıda gösterilmiştir.

Güç tarifesi: Müşterinin dahil bulunduğu güç kademelerine göre tecavüz olunan güç kısmından alınacak aylık güç bedeli:

Müşterinin dahil bulunduğu güç kademeleri	Tecavüz edilen gücün beher kW'ı için ayda
1000 kW'dan 3000 kW'a kadar	25 TL
3001 kW'dan 5000 kW'a kadar	30 TL
5001 kW'dan 10000 kW'a kadar	35 TL
10000 kW'dan fazla kW'a kadar	40 TL

Enerji tarifesi: Müşterinin dahil bulunduğu güç kademelerine göre mukavelesinde çekeceği tesbit olunan aylık enerji miktarının % 10 fazlasına kadar normal istihlâk tarifesi tatbik olunur. Bunun üstündeki enerji sarfiyatın fiatlan aşağıda gösterilmiştir

Müşterinin dahi bulunduğu güç kademeleri	Mukavele enerjisinin % 10 dan fazla çekilen enerjinin beher kWh
1001 kW dan 3000 kW'a kadar	9 Krş
3001 kW dan 5000 kW'a kadar	8 Krş
5001 kW dan 10000 kW'a kadar	7 Krş
10000 kW dan fazla kW'a kadar	6 Krş

c) Münhasıran gece elektriği için tatbik olunacak tarife:

Umumiyetle akşam puvantı geçtikten sonra elektrik idareleri için müsait hale gelen dönemde veya buna benzer günün başka ve fakat belirli saatlarına inhisar eden ve bir günün en çok 15 saatına tekabül eden dönemlerinde elektrik çekerek çalışacak sanayi tatbik olunacak tarifedir.

Güç tarifesi: Sarf ve istihlâki kabul edilen gücün beher kW ı için ayda 5 TL. sı alınır. İlâveten,

Enerji bedeli: Müşterinin dahil bulunacağı güç kademelerine göre sarf edeceği enerjinin beher kWh'ı için,

Müşterinin dahil bulunduğu güç kademeleri	Sarf edilecek enerjinin tarifesi Krş/kWh.
1001 kW'dan 3000 kW'a kadar	8
3001 » » 5000 > >	7
5001 > » 10000 » »	6
10000 » > fazlası	5

III. 3 — Ziraî işletme veya kampanya çalışan yerler ile devamlı çalışmayan elektrik idarelerinin tarifeleri:

111.3.1. — Ziraî işletmelerde tatbik olunacak genel tarife :

Bu tarife ile alınacak elektrik ziraî işletmelerin sulama ve ev ihtiyaçları da dahil bütün hizmetlerinde kullanılabilir. Bundan başka abonenin m.2.2. nci maddedeki esaslar dahilinde ev ihtiyaçları için ayrı sözleşme yapma hakkı mahfuzdur.

Talep ve istihlâki kabul edilecek güç 1 ekimden 31 mart'a kadar olan dönemde 1 kW dan 1 nisan'dan 30 eylül'e kadar olan dönemde de 5 kW dan aşağı olamaz. Genel olarak iki dönemdeki güç talebi farkı 4 kW dan aşağı olamayacağı gibi 1 Nisandan 30 Eylül'e kadar ki dönemde talep edilecek güç 1 Ekim'den 31 Mart'a kadar olan dönemde talep edilenin 10 katından fazla da olamaz.

Bu esaslarla talep edilen elektriğin güç sınırlarına göre tatbik olunacak takat ve enerji tarifeleri :

Ziraî işletmeler için talep olunacak gücün sınırları kW.	Beher kWh. için alınacak ücret		Beher kWh. için alınacak ücret	
	Nisan - Eylül dönemi	Ekim-Mart dönemi -	Nisan - Eylül dönemi	Ekim-Mart dönemi
	TL/AY	TL/AY	TL/AY	TL/AY
5 (dahil) kWa kadar	10	12	16	18
1 den 10 (dahil) kWa kadar	9	11	15	16
10 dan 20 (») » »	8	10	14	15
20 den 100 (») » >	7	9	12	13

III. 3.2. — 15 kWa kadar mahdut dönem çalışmalı mevsimlik tarife:

Mukavele müddetleri minimum 1 ay ve maksimum da müteakip 9 ay olan mevsimlik mahdut dönemde elektrik isteyenlere bu tarife tatbik olunur.

Talep ve istihlâk olunacak gücün sınırları	Beher kW. için ayda alınacak TL. sı ücret					Beher kWh. için alınacak Kırş/kWh.
	1 aylık	2 aylık	3 aylık	4 aylık	5-9 aylık	
5 dahil kWa kadar	24	20	18	16	12	18
5 den 15 kWa kadar	22	15	17	14	10	14

III. 3.3. — Arazi İslahı ve bataklık kurutma veya sulama işlerinde münhasıran gece elektriği kullanılması halinde:

Bu tarife elektrik idarelerinin durumunun müsait olduğu gece saatlarında elektriğin mezkûr işlerde kullanılması halinde tatbik olunur. Senenin her döneminde tatbiki mümkün olan bu tari-

fe çekilen beher kW. için ayda 3 TL. güç bedeli ile ilâveten sarf ve istihlâk edilen enerjinin beher kWh ı için 8 kırş. enerji bedeli tahsil olunur.

Gece elektriği haftanın pazartesi ile cuma günlerinin saat 22 sinden müteakip günün saat 6 sına; cumartesi günlerinin saat 13 ünden 24 ne ve pazar günlerinin ise bütün saatleriyle müteakip pazartesi günün saat 6 sına kadar devam eden sürelerde kullanılan elektriğe tatbik olunur.

III. 4 — Sinaî ve ziraî-ihyaatlar için tenvirat dışındaki muharrik kuvvet tarifelerinin bir seneden kısa süreli tatbiki :

Yukarıda belirtilen muharrik kuvvet tarifeleri bütün bir senelik dönemlere tatbiki icap eder. Bir tam seneden aşağı müddetli olarak kullanma halleri için senelik güç bedelinden yapılacak tenzilât nisbeti :

Mukavele müddeti (ay)	1	2	3	4	5	6	7	8
Tenzilât nisbeti (%)	75	55	40	30	25	20	15	10

olup enerjinin kWh. tarifeleri aynen ve değişmeden tatbik olunur.

III. 5 — Sanayi elektriğinin tahsis şartları:
Güç faktörü : Maksimum güce göre güç faktörünün enstantane değeri 0,8 den aylık ortalama güç faktörü de 0,6 dan aşağı olmamalıdır. Fi'li ola-

rak aylık ortalama güç faktörü 0,8 den aşağı çıkarsa 10 kW dan yukarı olan istihlâklerde kWh. fiyatı güç faktörünün 0,8 den aşağı çıkan beher santimi için % 1 fazlaştınılarak tatbik olunur. 10 kW dan aşağı olan istihlâkte bu fark nazarı itibare alınmaz.

Şayet fi'li aylık ortalama güç faktörü 0,6 dan da aşağı ise abonenin tesislerini islâh ederek güç

faktörünü hiç olmazsa 0,8 e yükseltmesi mecburidir.

Tahsis gerilimi: Bu fasıldaki tarifeler alçak gerilimden enerji verildiğine göre tertip edilmiş olup gerilimden enerji verilmesi takdirinde 66 000 volta kadar gerilimlerden % 8, 66 000 ile 154 000 volt arasındaki gerilimlerde % 10 ve 154000 volt ve daha yukarı gerilimlerde % 12 bir tenzilât tatbik olunur.

Tahsis gücü : Elektrik çeken abone tek ünite-li ise mukavele gücü bu ünitenin gücüne eşit olmalıdır. Birçok cihaz ve ünitelerin bulunması halinde abonenin mukavele gücü kendisinin en uygun bulunduğu çalışma şekline göre seçilebilmekle beraber bu değer fi'len normal çalışmasında çekeceği gücünden aşağı olamaz.

Güç toleransları: 5 kW lık güç taleplerinde çekilen fi'li güçler 500 W lık kademelerle itibar ve hesap olunur.

Aylık güç bedelleri genel olarak mukavele gücü üzerinden senenin bütün aylarında ödenir. Senenin bazı aylarında kullanılan ve özel tarifelere tâbi olan tahsisler hariç olmak üzere aboneler mukavele güçlerini belirli sınırlar dahilinde tecavüz ederek kullandıkları takdirde mukavele gücü üzerinden hesap ve fatura edilir. Müsaade edilecek bu toleranslar 20 kW. mukavele gücüne kadar % 25; 20 kW dan 100 kW'a kadar olanlarda % 20; 100 kW'dan 500kW'a kadar olanlarda % 15 ve 500 kW'dan yüksek mukavele güçlerinde % 10 toleranslar içinde fazla sarfiyatlarından dolayı güç tarifesi değiştirilmeden tatbik olunur.

Tesbit olunan maksimum gücünü müsaade olunan tolerans limitleri içinde çekilmesi takdirinde mukavele gücünü aşan güce de aşıldığı ayda mukavele gücünün beher kWı için kabul edilen tarife aynen tatbik olunur. Çekilen güç müsaade olunan toleransı aştığı takdirde ise mukavele gücünün üstünde çekilen bütün güce yalnız o aya mahsus olmak üzere güç tarifesinin iki katı tatbik olunur. Ayrıca elektrik idaresi müsaade edilen maksimum gücün toleransının üstünde güç çekilmemesini temin etmek üzere maksimum güç değerini sınırlayıcı tedbirler almakta serbesttir.

Abone devamlı olarak fazla güç çekmek isterse mukavele müddetinin sonunu beklemeden müraaat ederek mukavele gücünü yükseltebilir.

Mevcut tarife hükümlerinin tatbikinde maksimum güç olarak, devam eden en yüksek gücün ilk 15 dakikalık ortalama değeri kabul edilir. 1000 kW dan daha yüksek tahsislerde enstantane maksimum güç tahsis olunan gücü % 10 geçerse, elektrik idaresi, enstantane maksimum gücün % 90 nını; 250 ile 1000 kW. arasında tahsis olunan güçlerde ise % 80 nini maksimum güç olarak kabul etmeye yetkisine sahiptir. Mukavele gücünden fazla

çekilen güçlerden dolayı sarf ve istihlâk edilen enerjinin kWh. Hatlarında herhangi bir değişiklik yapılmaz.

III. 6 — Tevzin şekilleri:

Türkiye Eeлектnk Kurumunun kurulması halinde birim tarifelerin tatbiki herhangi bir mes'ele olmamakla beraber kurulmadığı takdirde birim tarifelerin bütün memlekette tatbiki için :

- Tevzin fonu idaresinin kurulması,
- Yatırımların tanzimi,
- Yatırımların tanzimi,
- Belediyelere tanınacak haklar, konularının hâl çareleri bulunmalıdır.

a) Tevz'm fonu idaresi :

Mevcut mevzuat çerçevesinde sadece tarifelerin birim tarife seviyesine getirilmesi ve bütün memlekette tatbik mevkiine konulması, maliyetleri dolayısıyla satış tarifeleri düşük olanların tarifelerinin yükselmesini, tarifeleri yüksek olanların da düşmesini sağlayacaktır. Bu halde tarifesi birim tarife seviyesine yükselenlerde nusun'i surette artan bu miktarın bir kısmı yatırım için amortismanına ilâvesi gereken hisse, bir kısmı da birim tarife tevzin hissesinden ibaret bulunacaktır.

Birim tarife tevzin hissesi tarife esaslarını tanzim ve murakabe ile yetkili olan Sanayi Bakanlığı bünyesinde kurulacak bir tevzin fonu idaresi emrinde toplanmalı ve tarifesinin zararlı olan kısmından dolayı müracaatta bulunacak Belediyelerin elektrik açıkları bununla kapatılmalıdır. Hiç şüphe yoktur ki Belediyelerin böyle bir müracaatta bulunabilmeleri için onların elektrik tarifeleri Sanayi Bakanlığınca icabında mahallinde de tetkikatta bulunularak masrafları ve elektrik satışları hakikate uygun şekilde tesbit edilmiş ve tarifeleri bu esalara göre tasdik edilmiş bulunmalıdır.

b) Yatırımların tanzimi:

Birim tarifelerin bünyesinde elektrik idarelerinin amortismanları ve kârlarına ilâveten yurdun başka yerlerinde yeni elektrik tesisleri kurulması için bir ilâve yatırım imkânı da bulunmaktadır. Bu sebeple hem elektrik idaresinin normal gelişmesinin sağlanması hem de yurdun muhtaç olduğu elektrik yatırımlarının tanzimi birim tarifelerle mümkün olacaktır.

Mevcut mevzuata göre bu yatırımların hele Belediyelerde kontrol ve murakabesini yapacak bu idarelerin üstünde bir idare yoktur. Bu sebeple Belediyeler ödemekle mükellef oldukları elektrik idaresinin memur ve işçi ücretleri ile yakıt ve pek cüz'i de olsa tamir bakım paraları var ise İller Bankasına olan borçlarının bu Banka kârından kendi hisselerine düşen kısmı ile karşılanamıyan borç taksitlerini öderler. Bunun dışında ayrılması işletmenin idamesi ve normal gelişmesi için zaruri olan, tesisler ömrünü doldurduğu zaman yerine

yenilerinin konulmasını mümkün kılacak yenileme parası (tecdit akçesi) ile normal gelişmeyi sağlayacak ve yatırılan paranın ondan sonraki yatırımlara imkân verecek tarzda bir fazla varidatı, Belediyeleri hemen hiç ilgilendirmemektedir. Zira Belediye İdaresinde bulunanlar 4 senelik bir dönem için seçilmişlerdir ve kendilerinden sonra geleceklere bir imkân bırakmayı asla düşünmezler. Düşünmelerini gerektirecek bir sebepte yoktur.

Bundan dolayı Sanayi Bakanlığı bünyesinde kurulacak ve halen mevcut daireler gibi kolu kanadı kırık olmayan tevzin fonu idaresi belki de «Elektrik tevzin ve yatırımlar dairesi» ismi ile bir daire teşkilini ve bu daire bütün elektrik idarelerinin tahsilatından carî masrafları çıktıktan sonra bakiyesinin yatırılacağı bir yer olarak yetkilendirilmesi ve bu dairenin bütün elektrik idarelerinin normal gelişmelerini sağlayacak her türlü tedbirleri almakla ve yurdun muhtaç olduğu yeni yatırımları da teminle görevlendirilmesi icap eder.

Mamafih bütün bu karışıklıkların hiç birisine lüzum kalmadan en mükemmel hâl çaresi olarak beliren Türkiye Elektrik Kurumunun kurulmasının geciktirilmemesi zarureti bir kere daha belirmiştir. Yukarıda tavsiye olunan Tevzin Fonu İdaresi olsun diğer teşekküller olsun hepsi TEK'in kurulamamış olmasından mevcut mevzuata uyarak bir çıkar yol aramak endişesindedir. Zira bu gün elektrik idareleri ve memleketin elektrik işleri bir çıkmaza saplanmıştı her geçen gün, durumu biraz daha vahamete götürmektedir.

c) Belediyelere tanınacak haklar :

Belediyelerin ekseriyeti için elektrik idareleri bir baş belası olmakla beraber büyük Belediyeler için ise mühim bir gelir membaıdır. Belediye gelirleri kanununun tenvirattan ve sanayiden ayrı ayrı olmak üzere sarfedilen kWh. başına Belediyelere tanıdığı resim, Belediyenin sokak tenviratı dolayısıyla elektrik idaresine karşı teşekkül eden borcunu ekseriya karşılayamaz Esasen kWh. başına böyle bir resim alınması yerine Belediyelerin kendi hudutları içinde meselâ sanayiinin gelişmesinden menfaatlar olmalarını sağlayacak teşvik edici esaslar kabulü daha doğru olur.

Bu sebeple TEK kurulsun veya başka bir idare ile birim tarife esasları tatbikine imkân bulunsun, Belediye gelirleri kanunundaki elektrikten alınacak her nevi resimler kaldırılarak bunun yerine aşağıdaki usullerin tatbiki suretile Belediyelerin elektrikten menfaatlarını himaye etmek yerinde bir tedbir olur.

Küçük Belediyeler:

Bir sene zarfında hudutları içinde sarfedilen elektrik miktarı 150.000 kWh'dan aşağı olan Belediyelerdir. Bu Belediyelerin hudutları içinde birim tarife ile elde olunacak hasılatın, tahsis olunan güce tâbi olmaksızın sadece

Sabit hizmet karşılığı olarak ayda **maktuen 15 TL** Sarfedilen toplam enerjinin **beher kWh'i** için de 30 TL. kısmının üstündeki kısmı Belediyelere varidat olarak bırakılır.

Diğer Belediyeler:

Bir sene zarfında hudutları dahilinde sarfedilen enerji miktarı 150.000 kWh'i geçen Belediyelerde hudutları içinde satılan elektriğin miktarına göre muhtelif grup istihlakden Belediyeye ayrılacak hisseler aşağıda gösterilmiştir.

Senede 150.000-5.000.000 kWh.

arası sarfiyat yapılan Belediyelerde:

Genel aydınltama hasılatının	% 10
Meskenler sarfiyatı hasılatının	% 30
Ticarethane ve yazıhaneler hasılatının	% 25
Vitrin ve reklam tenviratı hasılatının	% 50
Sanayi müşterileri hasılatının:	
5 kWa kadar	% 30
5 den 10 kWa kadar	% 25
10 » 20 » >	% 20
20 » 100 » >	% 15
100 » 1000 » >	% 10
1000 kW'dan daha yüksek	% 5

Senede 5.000.000. -10.000.000 kWh.

arası sarfiyat yapılan Belediyelerde :

Genel aydınltama hasılatının	% 8
Meskenler sarfiyatı hasılatının	% 28
Ticarethane ve yazıhaneler hasılatının	% 20
Vitrin ve reklam tenviratı hasılatının	% 40
Sanayi müşterileri hasılatının:	
5 kWa kadar	% 25
5 den 10 kWa kadar	% 20
10 » 20 » »	% 16
20 » 100 » >	% 12
100 » 1000 J »	% 8
1000kW'dan daha yüksek	% 3

Senede 10.000.000. -100.000.000 kWh.

arası sarfiyat yapılan Belediyelerde :

Genel aydınltama hasılatının	% 5
Meskenler sarfiyatı hasılatının	% 20
Ticarethane ve yazıhaneler hasılatının	% 15
Vitrin ve reklam tenviratı hasılatının	% 30
Sanayi müşterileri hasılatının:	
5 kWa kadar	% 5
5 den 10 kWa kadar	% 18
10 > 20 » »	% 14
20 » 100 > »	% 10
100 » 1000 » >	% 6
1000 kW'dan daha yüksek	% 2

Senede 100.000.000. - 500.000.000 kWh.

arası sarfiyat yapılan Belediyelerde ,:

Genel aydınltama hasılatının	% 3
Meskenler sarfiyatı hasılatının	% 15

Ticarethane ve yazıhaneler hasılatının	% 12
Vitrin ve reklam tenviratı hasılatının	% 25
Sanayi müşterileri hasılatının:	
5 kW'a kadar	% 16
5 den 10 kW'a kadar	% 14
10 > 20 > »	% 12
20 » 100 > >	% 8
100 » 1000 » »	% 4
1000 kW'dan daha yüksek	% 1

Senede 50.000.000 kWh'dan fazla sarfiyat yapılan Belediyelerde:

Genel aydınlatma hasılatının	% 2
Meskenler sarfiyatı hasılatının	% 10
Ticarethane ve yazıhaneler hasılatının	% 8
Vitrin ve reklam tenviratı hasılatının	% 20
Sanayi müşterileri hasılatının :	
5 kW'a kadar	% 10
5 den 10 kW'a kadar	% 8
10 » 20 » >	% 6
20 » 100 > >	% 4

100 » 1000 » >	%2
1000 kW'dan daha yüksek	%0,5

Bu suretle meselâ vitrin tenviratının artması için vitrinlerden başka yollarla alınması düşünülen Belediye resimlerinin azaltılması ve vitrin tenviratının artırılması sağlanmış olacağı gibi küçük sanayi gelişmesi de teşvik edilmiştir. Yani Belediyeler bu cins sanayi ihtiyaçlarını daha kolay sağlayacaklar halbuki 1000 kW. ve daha yukarı sanayi ise kendi ihtiyaçlarını, esasen Belediyeye ihtiyaç duymadan sağlamak suretile ancak kurulabileceklerinden bunlardan elde olunacak hasılatın Belediyelere az nisbette hisse ayrılması düşünülmüştür. Mamafih nisbeti az da olsa bunlardan elde edilecek hasılatın büyüklüğü düşünülürse yine de Belediye hissesi az olmayacağı anlaşılır.

Türkiyede elektrik probleminin çözümü Türkiye Elektrik Kurumunun kurulmasına bağlı olduğuna tekrar işaret ederek başka müşkül yollara gidilmemesini tavsiye etmek yerinde olur. Ancak Kurumun yetkileri de sorumluluğu nisbetinde geniş ve politikacının tesirinden müstakil kılınmalıdır.